

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasdos petit sor egyszer 20 ft,
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, január 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Európa — a magyar kormányának.
- Csendesen folyik a bankvita.
- Monarchiánk és a nevhatalmak.
- Justh és Spilka.
- A betörő jogász.
- A dragonyos század.
- Fél munka.
- A modern nő.
- Slugán Trina szülőfaluja.
- Tarkaságok.

Arad jogai.

Arad, január 13

Aradi polgárok küldöttségét vezeti holnap Tisza István gróf a kormány tagjai elé. Ez a küldöttség nem kegyeket megy kérni, s nem is kivételes elbánást. A küldöttség formája se arra való, hogy aláhuzza a kérő szót, a melylyel Arad város a kormányhoz fordul. A küldöttség tagjai, Arad polgárai azért jelennek meg országgyűlési képviselőjükkal együtt a miniszterek előtt, hogy polgártársaik nevében, a közvetlenség erejével tanúságot tegyenek azokról a jogokról, a melyek Aradot megilletik. Megilletik azon körülményeknél fogva, a melyek e város fejlődése, évtizedes, erős munkája alatt kialakultak; a kormánytól egyebet nem kérnek, minthogy ezeket az élő, a haladás talajában csirázott jogokat ismerje el. Ha nem igazi, természetes jogokról lenne szó, hanem indokolatlan kedvezésről, úgy Tisza István, aki a maga választókerületével

szemben is elfogulatlan marad és objektív szemmel keresi az igazságot, bizonyára nem vállalkozott volna arra, hogy a küldöttség két kérelmét tolmácsolja, s mint a magyar törvényhozás és a magyar közélet egyik legkiválóbb embere, azokat magáévá is tegye.

A küldöttség elsőben a második müegyetemnek Aradon leendő elhelyezését kéri. Akármely más város lépne ezzel a kérelemmel a kormányhoz, abban az ötletszerűség és a szerencsepróbálás szándéka nyilatkoznék meg, a minthogy Temesvárt se vezetie egyéb, minthogy kárpótlást kívánjon a harmadik egyetemért, amelyet valószínűleg nem fog Temesvár megkapni; legfőlebb még az elbizakodottság, hogy „a Délvidék fővárosának”, eddig minden sikerült, hát ezt is csak kérni kell. Arad nem állott be a harmadik egyetemért versengő városok közé. De amikor a vidéki müegyetemhez való jogát — nem először és nem is tegnapról fogva — követeli, semmi egyebet nem kell tennie, mint rámutatni a városra, annak közlekedési és ipari intézményeire és alkotásaira, a város forgalmi és ipari fejlődésének irányára, amelyek tokozásosan és egyre tökéletesebben megalkották a müegyetemhez szükséges kereteket. Hatalmas iparteleppei mellett a vasuti technikának itt kibontakozott reformjai és alkotásai, a meglevő és fejlesztés előtt álló ipari szakiskola s végül a Weitzer János nagy szive által az ipari és

technikai nevelés számára adott tekintélyes anyagi eszközök, — mindezek minden más vidéki város fölött megállapítják Aradnak a második müegyetemhez való természetes jogcímét. Ha a földrajzi fekvés kérdéséről is szó esik, úgy Arad, a mely szinte természetes kapuja a Királyhágón inneni rész és Erdély érintkezésének, legalcalmasabb arra, hogy mindkét résznek technikai kiképzésre vágyó ifjait összegyűjtse, nevelje.

Az aradi áru- és értéktőzsde megvalósításához is kér támogatást az aradi küldöttség. A forgalomnak, a kereskedelemnek olyan intézménye lesz ez, a melyet annak kezdeményezői, elsőben a kereskedelmi és iparkamara, a maga erejével meg tud és meg fog valósítani, csupán a tőzsdebírószági jogkör megadását kéri. Ha a kulturális kérdésekben diadalmaskodott az a felfogás, hogy alapos és egészséges decentralizációra van szükség, nem lehet sokáig vitatni annak igazságát, hogy a kereskedelmi, pénz- és értékpapír-forgalom terén is szükség van olyan vidéki intézményekre, a minők eddig csak Budapesten, az egész országra kiterjedően teljesítették hivatásukat. S ha attól tartanának, hogy a vidéki tőzsdéknek eleinte igen szűk körü, az árak alakulását kevésbé szabályozó forgalma lenne, akkor rá lehet mutatni arra, hogy tiz-tizenöt év előtt a budapesti értéktőzsde is jelentéktelen, egészen a bécsi tőzsde eseményeitől függő intézmény volt, s ma már egészen a maga

Mörder és Räuber.

Irta: Pogány Béla.

A pesti humor, legalább a mai, mindenkor konfidens, csirkefogószertű, de legalább néha durva is. El Budapesten két fiskális, mindegyiket Rosenkranz Dezsőnek hívták. Hogy különböztesse meg az ember egyiket a másiktól? Könnyű dolog. Csak figyelni kell, nem csinálnak-e valamit, ami jellemző rájuk nézve. Itt van tesszem az egyik Rosenkranz doktor ur, ez párbajban megölte (hogyan, hogyan nem, de megölte) a Levendula bárók egyikét, a Gabit, aki elcsábította az orra elől a milliós hozományt együtt a szép Kinnácsorgó báró kisasszonyt. A pesti humor hamarosan elkeresztelte. Lett Rosenkranz, a Mörder. Természetes, hogy a másik, aki inkább ügyvéd volt, mint szeladon, Rosenkranz a Räuber lett. A kliensek most már kedvökre válogathattak a Mörder és a Räuber között.

Az öreg Kinnácsorgó előtt is ott állott a dilemma. Miután az első Levendula elesett a Mörder golyójának eltévelyedése következtében, az elcsábított bárókisasszonyt elvette a másik Levendula, a Pali. Am Rosenkranz a Mörder ügyvédje is volt az öregnek. A végzetes párbaj ilyenformán nemcsak a bárókisasszony kezétől, de a pompás klientól is elütötte. Nem maradt azonban az öreg Kinnácsorgónak sem sok vá-

lasztani valója. A Mörder el kell ejteni, hadd jöjjön hát a Räuber. A Levendulákat ez is meglehetősen degusztálta, de azért kénytelen kellett csak belealakultak. A Räuber aztán megcsinálta a házassági szerződést és a fiatalok kezdtek vidáman élni. A fiatalok kifejezésbe azonban tessék beleérteni a másik három Levendulát is, akik úgy tekintették a hozományt, mint egy komoly hitbizományt. Mindnyájuk fölött azonban ott örködött az öreg Menyus, a család teljhatalmu gubernátora. Tőle eredtek a jelszavak.

— Vissza a levendulához! — vezényelt és három nap alatt mind a négyen újból a közmondásos levelendulaszin ruhában jelentek meg. Sőt a Kinnácsorgó bárókisasszonynak, helyesebben a Pali feleségének is megadták a jogot. Mindössze — a messzalliansz enyhe kifejezésére — neki egy árnyalattal sötétebb kelmet adtak. De ezt észre sem lehetett venni, inkább csak a lelkük megnyugtatóására történt.

Csak egyben nem tudott urolkodni Menyus báró. Abban, hogy a féktelen pénzdobálásban megakadályozza az öcseseit. Itt Pali volt a vezér. Ők, a fiatalabbak alig érezték valaha a Levendula vagyon jótéteményeit. Leginkább kamaszok voltak még, amikor tönkrementek. Nem élvezték még az életet, csak vágyódtak utána. Most aztán rászabadultak. Nem is a sárba dobálták, hanem beletaposták a pénzt. Az öreg Kinnácsorgó drága, foghozvert

vagyonát. Kártya, ló, asszony egyre cibálták, izekre tépték a milliós hozományt. Csak az öreg Menyus maradt meg a régi erkölcsi mellett. Jó bort ivott, jó szivart szívott, de a pénzt megkimélte. Pali volt a legőrültebb. Marokszám hajigálta a százásokat egy-egy bankba, egy-egy lóra és mi türes-tagadás benne, szép keresztény asszonyok lábai elé.

Az öreg Kinnácsorgó csak nézte, csak türte a pocsékolást. Majd csak megállanak benne. Mondta is Rosenkranznak, a Räubernek: — En nem bánom, csak hadd herdálják el a pénzüket, legalább visszaváltom a lányomat tőlük. Engem úgy is lenéznek, nem kellek nekik. Csak a pénzem. Tudom a lányom sem, de én tudok várni.

Es nem várt hiába. Pali b'ró egy este meglátogatta. Először a házassága óta.

— Tudod édes öregem — mondta neki — mindig nézegettem, mi hiányzik, ki hiányzik nekem. Valakit kerestem. Es eszembe jutott végre ma, hogy van nekem egy jó öreg barátom. Ugyan kérlek, mondd, nem jönnél ki velem a turfra holnap? Jól fogunk mulatni.

Az öreg Kinnácsorgó ezt is megértette. Tudta, miért vette olyan gyorsan észre Pali báró, hogy neki hiányzik valakije. Megigértte és ki is ment a turfra. Pali szaladt ide, szaladt oda, de pillanatig sem volt az öreggel. A második futam előtt azonban odarohant hozzá:

lában járó, üzleteinek forgalmaiban hatalmasan kibontakozott szerve a közgazdasági életnek. A fejlődés ugyanígy fogja növelni a vidéki tőzsdék jelentőségét és szerepét, s a kezdeti tipegésen túl az kiváló segítője lesz a hitelforgalomnak, az alapító kedv föllendülésének.

Arad kulturális és gazdasági jövődjének két nagy kérdése ez, amelyet bizonyára a kormány is méltán fog elismerni. S ha a küldöttség megjelenése eléri azt az eredményt, hogy Aradnak e jogai minden kétséget kizáróan s minden illetéktelen versengést háttérbe szorítva, meg fognak állapítani, — Arad polgáraitban meg lesz az akaraterő és energia, amelyet e két nagy alkotás megteremtése Aradváros részéről követel.

Európa — a magyar kormánynak.

Kinevezésének évfordulóján, tegnap, a magyar kormány rendkívüli elismerést kapott Európától. Ez az elismerés olyan föltűnő, hogy foglalkozni kell vele, mert nem csupán a kormánynak, de az egész nemzetnek financiai sikere. A kormány kétszázmilliónyi kölcsönért fordult a hazai és külföldi tőkéhez és — mint ma meg irtuk — *tizennégy milliárdot ajánlottak fel neki.* Magyarországon, Ausztriában, Németország gazdasági gócpontjaiban, Svájcban, Belgiumban az új magyar kölcsön cimleire olyan tömeges volt az aláírás, hogy a legtöbb helyen röviddel a megnyitás után, már le is zárták az aláírások elfogadását.

Magában Németországban ötvenkilenceszeresen jegyezték túl a kölcsön összegét. A cimleteket aláírásra bocsátó konzorcium vezető német pénzügye, egészen szokatlan módon, sürgönyileg üdvözölte Lukács László pénzügyminisztert a subscriptio ritka sikere alkalmából és külön is kiemelte, hogy az új kölcsön sikere annak a bizalomnak kifejezője, amelylyel Németország Magyarország erősen megalapozott pénzügyei iránt viseltetik.

Mi jól tudjuk azt, hogy a körülmények a kölcsön sikerének kedveztek. A csoport a kibo-

csátás időpontját igen szerencsésen választotta meg. A pénzzüke világszerte enyhült. A jegybankok leszállítani készülnek a kamatlábat. A kibocsátási kurzus is alkalmas volt arra, hogy a tőkére vonzerőt gyakoroljon. Tisztában vagyunk azzal is, hogy a tőke előre számított rá, hogy az aláírt mennyiségnek csak csekély hányada juthat egy-egy aláírónak és hogy éppen ezért a jegyzés már eleve a tényleg óhajtott mennyiség többszörösére történt.

Am ha mindezzel számot is vetünk, ha mindezeket a kedvező körülményeket figyelembe is vesszük, a legtárgyalagosabb mérlegelés is egyenesen imponálóan mutatja a kölcsön kibocsátásának sikerét. Mert egymagukban véve még a legkedvezőbb körülmények és a legügyesebb előkészítés sem volna képes indokolni, hogy a külföld tizennégy milliárdot ajánljon fel a kétszázmilliót kérő Magyarországnak. Azonfelül pedig ennek a rengeteg összegnek több mint felét avval a határozott kötelezettséggel jegyezték, hogy azt legalább félesztendeig piacra nem hozzák. Annak a jele ez, hogy a szolid, a stabil befektetést kereső tőke érdeklődése fordult az új magyar kölcsön felé.

Magyarország minden polgára, pártkülönbség nélkül, örömmel és büszkeséggel fogja fogadni pénzügyeink szoliditásának világszerte történt elismerését. De kétszeresen jól esik ez a siker, ha visszaemlékezünk arra, hogy csak alig néhány hete Deschanel Pálnak, a francia költségvetés eladójának jelentéséből kellett megtudnunk, minő lealázó gazdasági és politikai feltételekhez óhajtotta kötni a francia kormány egy esetleges magyar kölcsönnek a párisi piacon való elhelyezését. Most a világ tőkései nem kértek garanciákat arra, hogy a kölcsönt mire fordítjuk. Tizennégy milliárdot ajánlottak fel, mivel — mint azt a német pénzügyetnek Lukács miniszterhez intézett távirata mondja — Magyarország pénzügyeinek biztonságában feltétlenül megbiznak.

És ha e nagy pénzügyi siker rugóit kutatjuk, lehetetlen le nem szögeznünk azt a kétségbevonhatatlan tény, hogy a külföldnek irányunkban megizmosodott bizalma elsősorban is az új politikai kurzusnak a következménye. Ime, Európa így honorálja azt, hogy Magyarország ismét visszatért a hatvanhetes kiegyezésnek egy emberöltőn át kipróbált alapjára. Tisztában van vele, hogy a hatvanhetes Magyarországra nyu-

godtan rábizhatja tőkét, mert ezen az alapon Magyarország gazdaságilag gyarapodni és izmosodni fog a jövőben, a mint gyarapodott a múltban is. Tisztában van vele, hogy a hatvanhetes alapra helyezkedett Magyarország nem lesz szakadatlan politikai krízisek prédája, mert ezen az alapon sima előtte az ut, hogy királyával egyetértőleg gazdasági erőit kifejlesztő politikát folytasson.

De senki sem fogja pártelfogultságnak tekinteni, ha Magyarországnak ezen a büszke napján tisztelettel és elismeréssel adózunk Lukács Lászlónak, a Héderváry-kormány pénzügyminiszterének, a ki ennek a kölcsönnek az ügyét nemcsak nagy financiai szakértelemmel, de a mi épp olyan fontos, szerencsés kézzel is intézte. Senki az országban egy pillanattig sem lesz kétségben az iránt, hogy a siker oroszlánrésze ezt a zajtalanul munkálkodó, érdemes államférfiut illeti, a ki sikerekben gazdag évtizedeket töltött el az ország pénzügyeinek eredményes felvirágoztatásában.

Végezetül még egy szempontot óhajtunk kiemelni. Hitünk az, hogy a külföld birodalma Magyarországot irányában korántsem nyilvánult volna meg ilyen imponálóan, ha a külföldi tőkének számolnia kellett volna azzal az eshetőséggel, hogy Magyarország megváltoztatni készül Európaszerte tiszteletnek örvendő jegybankját. Európa az Osztrák-Magyar Bank szabadalmát megújítani készülő Magyarországnak ajánlott fel tizennégy milliárdot. Egy működésében ki nem próbált, önálló jegyintézzettel experimentáló Magyarország az internacionális pénzügyvilág bizalmának ilyen megnyilvánulására nem számíthatott volna. Semmi esetre sem árt, ha most, a képviselőház bankvitájának az elején, ezt a ténytet odaállítjuk az ország elé.

Öt óras ülések. *Budapestről* jelentik: A képviselőház mai ülésén több munkapárti képviselő indítványt nyújtott be, a Ház ülésének egy órával leendő meghosszabbítása tárgyában. Az indítványról a holnapi ülés végén egyszerű szavazással fognak dönteni és így hétfőtől kezdve a Ház délelőtti tiztől délután háromig tartja üléseit.

Külföldi kritika a Kluen-kormányról. A *Vossische Zeitung* mai vezércikkében a Kluen-kormány egy esztendei működésének ered-

— Öregem, adj csak nekem ezer koronát. Az első futamon elvesztettem, amit kihoztam.

— Az öreg adott, de hozzátette magában:

— Ez volt az utolsó pénz. Mert az tudom, hogy neki már nincs egy fityingje sem.

Pali azonban nyert végig. Este azonban elment a kaszinóba, ott aztán vesztett. Mindent elvesztett. Minden újabb bankónál azonban azt kiáltotta:

— Van még az öreg Kinnácsorgónak!

Az öreg zsidónak másnap már kora hajnalban referáltak. Tudott mindent, tudta, hogy Pali báró egy korona nélkül ment haza. Azt is, hogy abban bizakodott: van még az öreg Kinnácsorgónak. Ebben a pillanatban az öreg rendkívüli rokonszenvet kezdett érezni az összes Rosenkranzok iránt. Akár Räuber, akár Mörder. Épen azért fontos pillanatokat várván, maga mellé szólította a kitűnő Räubert, hátha tudna ez is Mörder lenni.

Déltájít eskügyan beállított Pali báró. Rövid, szakgatott és drámai párbeszéd folyt le kettejük között, miközben a Mörder nagy-szerűen hallgatott. Pali kezdte.

— Öregem, azért jöttem, adj nekem tízezer koronát.

— Nincs.

— Nincs?

— Nincs!

— Ne tréfálj öreg.

— De nincs.

— Velem nem lehet így beszélni!

Heves volt és követelő. Szüksége volt a pénzre és ilyenkor még arrogánsabb volt, mint rendesen.

— Mondom — ismételte aztán a kutyakorbácsát suhogtatva — velem nem lehet így beszélni. Mondom, adj pénzt.

— De ha nincs — szól nyugodtan az öreg.

— De van. Ki velem!

— Most már van, de nem adok.

Pali bárón kitört a düh:

— Pénzt, te aljas fajzat!

Üvöltött tovább. Nem lehetett érteni, hogy mit, az öreg Kinnácsorgó pedig ült rendületlen nyugalommal. Mikor aztán látta, hogy Pali egy kicsit esőndesebb, akkor fölállt és csak ennyit mondott:

— Az anyám emlékére, az egyetlen leányom boldogságára, életére esküdtem meg, hogy több pénzt nem adok.

Talán még mondta volna, de ebben a pillanatban az arcán egy meleg vonalat érzett. A meleg, mind forróbb vonalból pedig sugárban szökött ki a piros vér. Pali vágta végig a kutyakorbácsal. Utána akart rohanni, de az már kint volt, messze az utcán.

Otthon még a feleségét is megverte és hazakergette. Aztán fölhevítte a lakásába három handlét. A Levendula ósók arcoképeit kivéve

eladott nekik minden mozgathatót, aztán másnap reggel elutazott. A Levendulák újra levetették a családi ruhát és visszasülyedtek az ügynök sorba. Csak Menyus éldegélt csendben a bölcsen félrerakott pénzesekéből, mint egy nyugalmazott őrnagy. Szivarra, itatra tellett, de a levendula színü ruhát ő is levetette — tekintettel a szolidaritásra, amelyet ő öcseseivel mindig föntartott.

Itt vége is volna a Levendulák históriájának, ha véletlenül a hírek olyan gyors szárnya nem volna, amilyen tényleg van. Az itthon maradt Levendulák szépen csendben ügynökös-ködtek, Pali pedig nagy nyugalommal vadászgatott valahol Afrikában oroszlanokra és más fenevadakra, mint egy angol milliomosnak a titkára. Ide Afrikába jutott el egy hír, amely teljesen kihozta a türelméből. Pedig oly mindent lenyelt. Lenyelte, hogy a felesége beadta ellene a válópört. Azt nemcsak lenyelt, de beleegyezését is adta hozzá. Lenyelte azt is, hogy a felesége férjhez ment a Rosenkranzhoz, a Räuberhez. Egy kicsit azon már fölháborodott, hogy a Räuber még képviselőnek is megválasztatta magát. De türe ezt is rendületlenül.

Ami végleg kihozta a flegmájából, az egy újságcikk volt. Egy ellenzéki lapban olvasta, a címe ez volt: „Csak a fajmagyareknak!”, „Beszélgetés Rózenkranc dokterral.” A vége felé így hangzott:

Tudjuk, hogy Rosenkrancz dr. a miniszter-

ményeivel foglalkozik és a legnagyobb elismeréssel adózik a kormány működéséért. Csodálkozással konstatálja, hogy a magyar politikai életben egy esztendő alatt olyan változás állott be, amilyenre senki gondolni se mert volna.

Csendesen folyik a bankvita.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 13.

A képviselőházban ma csendesen folyik tovább a bankjavaslat tárgyalása. Obstrukció nincsen, az obstrukció gyanúja ellen az ellenzék mindenképen tiltakozik, mert érzi, hogy mostanában abszolúte nem találkozna szimpátiával a vitának minden áron való erőszakos elnyújtása. Hanem a bankvita mégis nyulik, mint a rétestészta. És természetesen nem a kormánypárt nyújtja, hanem az ellenzék, amely nem tudja elmulasztani, hogy a régi jó obstrukciós idők egy-egy trükkjét most is fel ne használja. Ma is csak fél tizenegy órakor lehetett megnyitni az ülést, mert az ellenzék mikor látta, hogy a munkapártból nincs még jelen a tárgyalás megkezdéséhez szükséges negyven képviselő, kint tartózkodott a folyosón.

— Ezzel is nyertünk egy félórát, — mondogatták aztán, mikor az elnök mégis megnyitotta az ülést. Vajjon miben nyertek egy félórát? Hiszen nincsen obstrukció.

A kormány azonban ugylátszik, akárminek nevezi is az ellenzék a felesleges időlopást, nem hajlandó a bankjavaslatot a végletekig elhuzódni, azért az ellenzék apró ravaszkodásaira a tárgyalási idő meghosszabbításával fog felelni.

A mai ülés egyébiránt igen élénk volt. Apponyi Albert gróf nagy beszédet mondott, amit az ellenzék többször zajos helyesléssel és tapsal kísért.

A parlament mai ülésének részletes tudósítása a következő:

Náray Lajos alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Jegyzőkönyv hitelesítés után az elnök a beérkezett irományokat mutatja be.

Németh Károly az, összeférhetlenségi állandó bizottság új tagja leteszi az esküt.

Következett ezután napirend szerint a bankvita.

Bosnyák Géza azzal kezdi, ha kiegyezést Deák szellemében vitték volna keresztül, akkor

elnök legbizalmasabb környezetéhez tartozik és így amit mond, az egyszersmind a kormánykörökben uralkodó nézet. Eppen azért még egy kérdést intéztünk hozzá:

— Mondaná meg képviselő ur, hogy milyen elemek lehetnek azok, amelyekre a kormány az új választásoknál egészen biztosan számíthat?

— Csak a fajmagyarok, uram. A kormánynak és pártjának a programja nemesen magyar, de egyszersmind kifejezetten keresztény. Senki más nem fog hát bennünket támogatni, mint a fajmagyarok, de azok valamennyien.

Ime a keresztény-szocialista kormány egyik korifeusa, a zsidóból átvettelt Rozenkrans beszél így.

Muszáj nevetni uraim! Rosenkranz a fajmagyar. Rosenkranz a keresztény. A keresztényszocialista kormány támasza. Pedig az, mennyire az. Hogyne! Láttuk, megnéztük a szobát, amelyben fogadott. Harminc diszruhás magyar mágnásnak, egy pompás családfe régi, korhadó, letörtött apának az arképe ékeskedett ott a falakon. Harminc nemes ősi! Erre csak büszke lehet a Rosenkranz doktor ur! Csak egyetlen baj van. Az, hogy a harminc ősi nem az ő őse, hanem a felesége első ura. A szegény kivándorolt Levendula báróé. Milyen szép is az a figyelem. Pláne, ha a feleségünk első férje felé irányul.*

már régen meg volna az önálló bank. Tiltakozik az előadó azon kijelentése ellen, hogy az önálló bank felállítása katasztrófát vonna maga után. A kormánypárt szegénységi bizonyítványt állított ki az országról, amikor azt hangoztatja, hogy örüljünk, ha a gazdag osztrák tőke támogat bennünket. Nem akar utalni azokra a választási kortesbeszédre, ahol a munkapárti jelöltek beígérték, hogy a készfizetések felvétele nélkül nem hosszabbítják meg a bankszabalmat.

Muzsa Gyula: Szépen nem hosszabbítják meg!

Mikosevits Kanut: Legalább a saját szónokokat hagyják beszélni. (Zaj.)

Bosnyák Géza: Hosszasan foglalkozik Tisza István gróf aradi beszédével. Tisza szerint a közösséget azért kell fenntartani, mert az iparúzó Ausztria és a földművelő Magyarország érdekei kiegyenlítődnek. Cáfolja ezt az állítást és bizonyítja, hogy Magyarország tulajdonképpen Ausztria gyarmata. Nem fogadja el a javaslatot, támogatja Kossuth és Földes határozati javaslatát. Maga is határozati javaslatot terjeszt be az önálló bank felállítására érdekében.

Thaly Ferenc: A pártonkívüli függetlenségek nevében elsősorban kijelenti, hogy ők valamennyien a függetlenségi elvek alapján állnak, de nem illeszkedtek bele egyik párt keretébe sem. Az önálló bank alapján áll és addig szegény lesz ez az ország, amíg nem lesz önálló, nemzeti bankja. Hosszasan bizonyítja az önálló bank felállításának szükségességét. A közös jegybank hátrányait, különösen azt magyarázza, hogy nem akarja a bank a magyar hitelügyeket teljesen kielégíteni. Ennek bizonyítására többek között felhossa azt, hogy a bank rendszeren ősszel emeli a kamatlábat, ami a magyar iparosokra és kereskedőkre nagyon hátrányos.

A javaslat törvénytelen és alkotmányellenes mivoltát magyarázta. Támadja a kormányt a javaslat ötödik szakaszában foglalt intézkedésért, mely szerint a javaslat február 15-ike után automatice hatályba lép. Törvényt eddig a képviselőház és a főrendiház együtt hozott és a király szentesített, most pedig egyszerűen, ha egy dátumig a ház a javaslatot meg nem szavazza, az jogerőre emelkedik. Ez az abszolutizmus bevezetése, ez ellen csak tiltakozni lehet, mert precedensül szolgálhat a véderő javasla-

Amikor Pali báró ezt elolvasta, előbb nevetett rajta, de utóbb dühbe jött. Másnap pedig megindult Európa felé. A választások akorra megestek, a keresztényszocialista kormány diadalmaskodott. Megszaporodtak a fajmagyarok. Rosenkranz doktoréknál éppen folyt a dárídó, itták a magnum áldomást a győzelemre.

Pali báró még a testvérét sem akarta látni. Csupán egy tréfa kedvéért jött haza. A szállodában átöltözött frakkba és elment a jogászbárra. Ott felismerte az ifjuság és ünnepelte. Velük ivott éjfélig. Akkor maga mellé vett husz diákot. Csupa zseni és mágnás gyerekek voltak. Elszedte a névjegyeiket és a maga névjegyével együtt beküldte Rosenkranz doktorékhöz. A nagy Räuber halálra rémült, de a névjegyeknek nem lehetett ellentállani: bebocsátották őket. Csupa előkelőség, csupa udvariaság volt valamennyi. Az urakkal letegeződtek, a hölgyekkel mézédések voltak. Semmisen zavarta a hangulatot. Folyt a pezsgő reggelig. Hajnalban Pali báró és a Räuber összeölelkeztek, összeölelkeztek.

Mindössze másnap ébredtek a Räuberék egy kis meglepetésre. Az összes ősök képén csak a diszruhák pompáztak. A fejük, a szigorú tekintetű, okos, méltóságos fejük eltűnt. Mindé. Egytől-egyig.

Pali báró pedig visszautazott Afrikába oroszlánokra vadászni. Nem lehetett neki visszaadni a vizitet.

toknál, a létszám emelésénél, a vármegyék államosításánál. E szakasz ellen a végletekig kell menni. Ez a szakasz különben a házszabályokba is ütközik, mert az szerint csak oly hozott törvény kerülhet szentesítés alá, melyet mindkét Ház elfogadott. A javaslatot nem fogadja el, hanem Kossuth és Földes határozati javaslatához csatlakozik.

Ezután szünet következett. Szünet után

Apponyi Albert gróf: A javaslatot kétszempontról bírálja. Elvi szempontból, az önálló bank felállítására szempontjából. A második az, vajjon a közös bank kielégíti-e teljesen az igényeket. Mindkét szempontból fogja a javaslatot bírálni. Azt mondják sokan, hogy a bankkérdést nem szabad politikai, hanem közgazdasági szempontból kell felfogni. Ezt nem osztja, mert a közgazdasági kérdés tulajdonképpen politikai, nemzetgazdasági kérdés. A tudomány is politikai kérdésnek tekinti a közgazdasági kérdéseket.

Hock János: A kormány is politikai kérdésnek tekintette.

Apponyi Albert gróf: Meri-e azt valaki őszintén állítani, hogy abban a magatartásban, melyet pártok és kormányok e kérdésben elfoglalnak, nem politikai a jellege? Mi a magyar nemzeti önállóság egyik főfeltételének tekintjük a közgazdasági függetlenséget. Kijelenti, hogy a régi szabadelvű párti vezető emberek között egy sem volt, aki végül nem az önálló bankot tekintette. Igaz, hogy azóta a közös bank statutumaiban változások történtek a paritás erősebb kidomborítására.

Nem egyszer halljuk a szemrehányást velünk szemben, hogy a bankkérdésből politikai kérdést csinálunk, holott ezt nem egyedül mi tekintjük annak, hanem a 67-esek is, a politikai faktorok súlyos nyomása alatt.

A nemzetek normális létörvénye az, hogy minden ügyüket önállóan intézzék. Az európai államok közt minden kérdés elvi alapjára nézve nincsenek különbségek. A magánjogi, a kereskedelmi kodexekben csak az árnyalatok mutatnak különbséget, de épp ez árnyalatok teszik nagygyá a nemzeti önállóságot.

Igy a jegybank kérdésében az általános elv a központi jegybank létesítéséről megvan, de a kivitelben annyi a különbség, hogy a legeltérőbb latitude-okat engedi.

Helyzetünk az önállóságot követeli és a bizonyítás azokat illeti, a kik ezzel ellenkezően akarnak eszeledni. (Zajos taps a baloldalon.) Érthetetlen, hogy miért kell Magyarországnak a jegybank nagy kérdését más állammal együtt intéznie.

A banknak az a feladata, hogy egy ország egész hiteléletét irányítsa és szabályozza. Egy idegen részvénytársaságtól nem lehet várni, hogy ezt a mi érdekeink szem előtt tartásával fogja eszközölni. Igaz, hogy a szakértők, a pénzügy világ jelesei a bankközösség mellett nyilatkoztak, de ez természetes, mert ők a változással járó zavaroktól félnek. Idézi erre vonatkozólag Lónyai Menyhért nyilatkozatát, ki ezeket az ellentéteket előre látta és megjósolta. Hosszu küzdelem után sem sikerült elérnünk, hogy a közös bank a magyar közgazdasági élet különleges érdekeihez alkalmazkodjék. A kormány a közvélemény elkedvetlenedését felhasználva, átcusaszhatott volna a nehéz bankproblémán anélkül, hogy bármiféle ígérethez kötötte volna magát. E helyett beígérte előbb a készfizetés megkezdését, azután annak rendezését, most pedig egyik ígéretét sem váltja be. Mikor a pénzügyi és gazdasági hatalom megtartásáról van szó, naivság azt hinni, hogy a bank vezetőségének előterjesztésére is az osztrák politikusok felhagynak majd az ellenállással. A for-

mula csak arra jó, hogy a kormány teljes vereségét leplezze. Azok az intézkedések, melyek a javaslatban a két törvényhozás beleszólását szabályozzák, nemcsak házszabálykérdést, vagy klotürt foglalnak magukban, de egyenesen az obstrukciót akarják felidézni, hogy minden változtatás a bankügy mostani állapotán lehetlenné váljék. A pénzügyminiszter ennek a formulának a kieselésében tultett a legzseniálisabb obstruktorok leleményességén is. Ez a formula csorbitja a főrendiház alkotmányos jogait és ellenkezik azzal az elvvel, hogy házszabályt nem lehet törvény útján módosítani. És mindez nem egy nagy nemzetmentő cél érdekében történik, amikor talán menthető volna, hanem egy üres látszat kedvéért akarja a kormány itt győzelmét bizonyítani. De ez nem győzelem, hanem kudarc, mely arra sarkalja a függetlenségi pártot, hogy még szilárdabban kitartson a gazdasági önállóság követelése mellett.

Csatlakozik Kossuth Ferenc és Földes Béla határozati javaslataihoz.

Apponyi beszéde után az elnök különösen a baloldalon megnyilvánuló óhajra szünetet ad. Szünet után

Tüdös János (Justh-párti) beszédének holnapra való halasztását kéri. Minthogy a jobboldal ezt ellenzi, elnök szavazást rendel el, amelynek az eredménye az, hogy 72 képviselő a halasztás megadása ellen, 41 mellette foglalt állást és így Tüdös kénytelen volt beszédét megkezdeni. Azt hangoztatta hogy a többséget nem az ország gazdasági érdekei, de politikai megalkuvás vezeti, mikor ellene van az önálló banknak.

A napirend megállapításával az ülés két órákor véget ért.

MULATSÁGOK.

Románok estélye.

— Műkedvelő előadás Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Fényesen sikerült bálát rendezett az aradi és megyei román intelligencia ma este, román Szilvester napján a Központi Szálló nagytermében. Jóval nyolc óra előtt zsufolásig megtelt a pompásan feldiszitett nagyterem előkelő báli közönséggel, akiknek soraiban az aradi románság teljes számban s a megyéből, különösen Kurticsról, Világosról és Radnárról igen sokan foglaltak helyet. Pompás, színes látványt nyújtottak a sok szép asszony, meg leány gyönyörű toalettjei, amelyek ragyogásával szemben éles kontraszt volt, az elegáns frakkok fekete tömege, s a csillogó katonai egyenruhák.

A táncot hangverseny előzte meg. Pontban nyolc órákor megjelent a pódiumon a román kultüreget dalárdája, s precizen összetanult előadásban két dalt énekelt, indulót Javu-tól s egy dalt „a felhőhöz“ Porumbescu-tól. A publikum a dalárda énekét zajos tetszéssel fogadta. Ezután Courteline egy bohózatát adták elő Bocu Marilina asszony, Dimitrescu Livia, Roxin Tivadar dr. és Giurgiu Gyula. A szereplőknek a műkedvelők nivóját jóval felülmúló játékát a közönség zajos tapsokkal honorálta s a szereplők mindegyikét percekig tapsolta. Majd ismét a dalárda szerepelt, Mendelsohn Fülemléjét és Dima egy népdalát adták elő megújuló tetszés nyilvánítások között. Popescu A. hegedűn művészettel játszotta Bach Ariáját és Wieniawsky egy hangversenydarabját. A zongorakiséretet diszkrétén, művészi precizitással Trailescu Mariora látta el. A közönség mind a két szereplőt igen melegen ünnepelte. Ezután Giurgiu Gyula Goga egy költe-

ményét szavalta zajos tetszést aratva. A műsort a dalárda éneke fejezte be, Porumbescu Román balladáját és Vidu Oroszlánfiak című dalát adták elő nagy készütséggel.

A hangverseny befejeztével megkezdődött a tánc, amely csak a reggeli órákban ért véget.

(=) Egy csésze tea és néhány bájos asszony mosolya lesz felolvasásom jutalma. Ezt írta Herczeg Ferenc az aradi jótékonycélu nőegyesület elnökségének, mikor levélileg megkérdezték tőle, hogy a felolvasásért reflektál-e írói tiszteletdíjra. A nagy író teljesen önzetlenül vállalta a feladatot, hogy a nőegyesület teadélutánján felolvasson. Ezt az áldozatkészséget meleg ovációval vette tudomásul ma az egyesület választmánya, melynek ülésén ismertették Herczeg Ferenc levelét. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy Herczeg fiatal feleségét is magával hozza aradi látogatásakor s vele együtt vesz részt a teazsuron. A választmány mai ülésén véglegesen megállapodott abban, hogy a teadélután január 22-én délután 5 órákor lesz, melyet Herczeg Ferenc felolvasása fog bevezetni. A belépti díj árát, tekintettel a nagy író vendégszereplésére, a rendezőség 3 koronában állapította meg. Itt említjük meg, hogy a legutóbbi teadélután tiszta jövedelme 1130 korona volt, melyet az egyesület jótékonycélra fordít.

(=) A holnapi katolikus bál (január 14-én este 9 órákor a Fehér Kereszt nagytermében.) Lázás készülődések után holnap este megnyílik a Fehér Kereszt pazarul diszitett nagyterme, hogy az idei farsang legszebb bálestőjén együtt legyen Aradnak és megyének minden mulatni vágyó leánya és asszonya. A gyönyörű báli éjszakát hatalmas táncos gárda várja. A bálrendezés Múlek Lajos dr., Gutzjahr Mihály és Kintzig János bálelnökök élén az utolsó napokban mindent elkövetett, hogy a bál feszességtől ment kedélyes legyen. A bál kezdete este 9 órákor. Családjegy 12 kor., személy-jegy 6 kor. Karzat-jegy 10 kor. Táncosjegy 1 kor. A bálbizottság bálrodája holnap egész nap a közönség rendelkezésére áll (Fehér Kereszt I. emelet.)

(=) A polgári leányiskola táncvizsgája. Ma délután fél 4 órákor tartotta az aradi polgári leányiskola táncvizsgáját a Weitzer-utcai fiúiskola disztermében. A hatalmas terenu zsufolásig megtelt közönséggel s alig tudott betelni a bájos leánykák gyönyörködött táncával. Különösen elragadó volt a „Bébé-tánc“, melyet tiz leányka mutatott be s a „Tavaszbredés“ (csengetyű tánc), melyet tiz leányka adott elő. A szebbnél szebb táncokra Szathmáry Etelka aradi kiváló táncnő tanította be a növendékeket.

(=) Tanítók bálja. „Az aradi Tanító-testület segélyalapja“ javára február hó 1-én, a „Fehér Kereszt“ szálloda nagytermében hangversenyvel és tombolával egybekötött táncestély lesz. Belépő-díj személyenkint: Az öt első sorban 4 korona, a többi sorban 3 korona. Karzatjegy 2 korona. A hangverseny este 8 órákor kezdődik.

(=) Vadász-bál. Az ujaradi, kisszentmiklósi vadásztársaság Ujaradon a „Martini“-féle vendéglő termeiben január hó 14-én esti fél 9 órákor rendez társas vacsorával egybekötött jótékonycélu táncmulatságot, katonazene közreműködése mellett.

(=) A soborsini bál. A magyar szent korona országos vöröskereszt együletének soborsini fiókja saját kórház alapja javára, elnökeinek kéthelyi gróf Hunyady Károlyné és kéthelyi Hunyady Károly gróf védnöksége alatt Soborsinban, január hó 22-én, a Kaszinó összes helyiségeiben műkedvelői előadással egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. Az előadás kezdete este 8 órákor. Személyjegy 2 kor. Család-jegy 4 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogad és nyugtáz a fiókegylet.

Justh és Spilka.

— A régi jó barátok egymás ellen. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Irtunk már arról, hogy Justh Gyula a képviselőház folyosóján fölöttébb esipős megjegyzéseket tett Spilka Antal volt hódmezővásárhelyi főispánról, az ő egykori párthivéről, akire most azért haragudott meg, mert Justh ellen agitált a csanádme gyei választásokon. Justh azt is mondta, hogy Spilka neki köszönhette annak idején főispánna való kinevezését és mégis eserbenhagyta őt, amikor semmi remény se volt már arra, hogy a Justh-párt kormányra kerül.

Erre Spilka Antal hosszasan nyilatkozott s többek között ezeket mondotta:

Közvetlen közelből szemlélve azon az egyéni hiuság által involvált benső harcokat, melyekben a függetlenségi párt vergődött és teljesen a kétségbeesésbe hajtv a iránt, hogy ily viszonyok között sinylődő politikai pártnak lehet-e létjogosultsága, azon elhatározásra kellett jutnom, hogy miután előzőleg főispáni állásomról már lemondottam, a függetlenségi pártból kilépjek s úgy mint teljesen szabad ember az új, kivétel nélkül minden politikai párt komolyan dolgozni óhajtó elemeiből akkor alakuló munkapártba belépjek. Ezeket az okokat akkor és ott, amikor és ahol az helyén volt, tudniillik képviselőjelölti körutamon, piac-tereken nyíltan elmondottam részletesen az az iránt érdeklődőknek, tehát most azokat még Justh Gyula kirohanásának hatása alatt sem tartom szükségesnek ismételni. Azonban Justh Gyula lelkiismeretének megnyugtatóhoz hozzájárulhatok én is azon fölvilágosítással, hogy aktív főszolgabíróból főispánna való kinevezésem ideája nem tőle származott s annak első propagálója sem ő volt, hanem — mindezt Justh Gyula tudja, ha akarja — előtte mások is; hogy aztán a fölvetett ideát s az ennek megvalósítására már más által megindított akciót Justh Gyula is jónak és alkalmoszerűnek találta a maga részéről támogatni: ez is való. Ha már most ő ezen „tévedéséért“ szükségesnek tartja Andrassy Gyula gróftól bocsánatot kérni, ugyanezt kell tennem nekem is, még pedig önönmagammal szemben azon tévedésemért hogy volt idő, amidőn Justh Gyulát nagy nemzeti célokat megvalósítani hivatott, arra képességekkel bíró statusférfinak, de mindenekelőtt jóizlésű embernek tartottam.

Justh Gyula nem sokáig váratott a válaszal. Ma egy hirlapirónak a következőket mondta:

— Ha Spilka azt írja, hogy a főispáni kinevezés eszméje nem Justh Gyulától származik — ebben igaza van. Az eszme saját magáé, Spilkáé. Van több levele erről. Különben nemcsak Csanádme gyében, de egész Magyarországon sok a Spilka. Sok az olyan függetlenségi, aki csak addig volt függetlenségi, amíg a hatalom a mi kezünkben volt s a függetlenségi párttól hasznot reméltek. Mikor megbuktunk, olyan hirtelen ott hagytak, mintha soha ott sem lettek volna.

Milyen kedves idill ez, ugy-e?

És mi, meg mindazok, akik Justhról többször hangoztattuk, hogy nem alkalmas politikai vezérszerepre, rámutathatunk arra, hogy — Justh egykori pártthivei csak most fedezik föl benne azt, amit az elfogulatlan éles szem már rég konstataált róla: — ő csak közkatonának való.

Justh és Szerényi.

— Meghosszabbítják a parlamenti tárgyalások idejét. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 13.

Justh Gyula úgy látszik sehogy sincs megelégedve volt fegyverbarátaival. Egyszerre úgy látszik megoldódott a nyelve és egyáltalán nem hajlandó magába zárni ezt az elégedetlenségét. Ma Szerényinek is ugyancsak odamondogatott és sulyosan megvádolta, hogy milyen intrikus szerepet töltött be államtitkár korában. Ez sulyos kijelentés, de jelentősége csak annyiban van, hogy ha Justh ezt most ilyen egészen kijelenti, hát miért nem hangoztatta már előbb. Ma már ezzel nem lehet a bajon segíteni.

Mai politikai távirataink a következők:

Justh Szerényi ellen.

Budapestről jelentik: Egy estilap hiradása szerint a képviselőház tegnapi ülésén izgatott, heves jelenet játszódott le Justh Gyula és Szerényi József között. Szerényi valami maliciózus megjegyzést tett a most folyó bankvitára és a függetlenségi párt szereplésére, amire Justh magából kikelve támadt rá a koalíció volt államtitkárára:

— Én mindig nagy tisztelője voltam a te kiváló képességeidnek, egészen addig, amíg meg nem győződtem arról, hogy Bécsben Aerenthalnál az egész koalíciós kormány, de még Kossuth ellen is aknamunkát fejtettél ki. Ma már tisztán látom, hogy te voltál a mi *Mefisztónk*.

Szerényi ilyen aposztrofálása nagy feltűnést és izgalmat keltett és még ma is sokat beszéltek róla a folyosón.

A bankvita.

Azzal a hirrel szemben, mintha az ellenzéki pártok obstrukciós vitarendező bizottságokat küldtek volna ki, a Kossuth és Justh párt egy-egy tekintélyes tagja ma nyilatkozott egy hírlapíró előtt.

Kelemen Béla a következőket mondotta: A függetlenségi 48-as Kossuth-párt nem alakított hivatalos párthatározattal vitarendező-bizottságot. Ilyen nincs. Hanem, mivelhogy a két függetlenségi pártnak nincs közös klubja, közös találkozóhelye, a függetlenségi 48-as Kossuth-párt engem, Palugyai Móricot és Zlinszky Istvánt bizott meg azzal, hogy a 48-as és függetlenségi párttal állandóan érintkezésben legyünk. Csodálkozunk azon, hogy már ma türelmetlen a munkapárt, holott még a vezérszónokok sem beszéltek. Ha a munkapárt türelmetlenséggel fogadja a vitát, annak az lesz az eredménye, hogy — a vita még tovább tart. Különbben ez ideig a Kossuth-párt részéről 43 szónok jelentkezett.

Beck Lajos így nyilatkozott: — A lapok tévesen írták, hogy a függetlenségi és 48-as párt vitarendezőül Eitner Zsigmondot, Fráter Lorándot és engem küldött ki. Vitarendező bizottság nincs. A függetlenségi és 48-as párt már régebben alakított Földes Béla elnöklete alatt bankbizottságot s ez a vita rendezésével engem bizott meg. A függetlenségi és 48-as pártnak öt kivételével minden tagja bejelentette felszólalását, sőt még ma az öreg Papp Elek is közölte, hogy a bankvitában okvetlen résztvesz.

Az ellenzéknek különben majdnem minden tagja fel fog szólalni a vita folyamán. Jövő hét végén Lukács László és beszédet mond és fel fog szólalni Tisza István gróf is.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapestről jelentik: A képviselőház pénzügyi bizottsága ma folytatta a pénzügyi tárca költségvetésének folytatását és azt részleteiben is elfogadta. Ezzel a pénzügyi bizottság a pénzügyi költségvetést illető tárgyalásokat befejezte. Az ülés végén Láng Lajos elnök meleg szavakkal köszönte meg a tagoknak a tárgyalások során tanúsított érdeklődésüket, míg a tanácskozások tárgyilagos vezetéseért az elnöknek a tagok nevében Nagy Ferenc mondott köszönetet.

A dragonyos százados gyilkosa.

— Beismerő vallomás tiz év után. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 13

Hannoverből jelentik, hogy Wunstorzban letartóztatták Fischer vasuti munkást, aki bevallotta, hogy 1901. január 22-én ő lötte agyon Gumbinnenben Krozigk dragonyoskapitányt.

Hannoverből jelentik: Fischer az utóbbi időben buskomorságot tanúsított. A kartársai szóvá tették, de mindig kitérő választ kaptak. Mikor a munkavezető szorongatta, bevallotta, hogy meggyilkolta Krozigk századost. Azt mondotta, hogy a százados eskadronjában szolgált a 11-ik dragonyos ezredben és 1902. év ősszén szabadult a katonaságtól. Fischer, valahányszor katonai dolgokról beszéltek állítólag így szokott nyilatkozni: *Megkellett hálnia annak a gazember Krozigknak. Az én 19-es számú karabélyomból repült bele a golyó.*

Hannoverből jelentik: A vasutépítésnél alkalmazott Fischer munkás bevallotta munkavezetőjének, hogy a Gumbinnenben a kaszárnya udvarán tiz év előtt agyonlőtte Krozigk dragonyos századost és hogy 1902-ben elbocsátották a katonaságtól. Fischer, akit az odenbergi törvényszék fogházába zártak el, a vizsgálóbíró előtt megismételte a vallomását. Egy későbbi jelentés szerint azonban visszavonta és kijelentette, hogy csak *deliriumos* állapotban nyilatkozott harmadik személyek előtt úgy, mintha ő lenne a százados gyilkosa.

Ezek a feltűnést keltő jelentések érkeztek ma Bécsen át hozzánk. Ha való az, amit Fischer vallott, akkor minden idők legborzasztóbb és legszenzációsabb bűnyügyére derült világosság. Krozigk százados meggyilkolása majd egy évvel később a bűnyügy tárgyalása még ma is borzalommal tölti el azokat, akik vissza tudnak emlékezni a rémes esetre.

Fischer vallomása nemcsak örvendetes, hanem megrázó is, mert 1902-ben a *haditörvényszék egy katonát halálra ítelt* a gyilkosság miatt. Csak az ítélkezéskor elkövetett formalitásnak köszönhető a szerencsétlen, hogy elkerülte a halált és perújítás folytán fel is mentették.

1901. január 21-én történt, hogy a Gumbinnen porosz helyőrségben Krozigk dragonyos századost egy lovagló gyakorlat alkalmával a kaszárnya udvarán *lelőtték a lóról*. Az eset már csak azért is keltett egész Németországban óriási feltűnést, mert a meggyilkolt százados, a katonai körökben nagyrabecsült, a német császár által pedig különösen kedvelt Krozigk tábornok fia volt.

Azt bizonyosra vették, hogy a százados, akit karabélylövessel öltek meg, gyilkosságnak esett áldozatául. Kétségtelennek látszott az is, hogy a gyilkos a legénység soraiból való volt.

A százados rendkívüli durvasága, embertelensége ismeretes volt és azt tudták, hogy alantasai gyűlölték. El lehetett képzelni, hogy egy agyonkínzott katona lesből és orvul rálőtt a gyűlölt felebbvalóra.

A gyilkosság megtörténte után néhány hétre Marten Ferenc altisztet és sógorát, Hickel Gusztáv őrvezetőt *mint tetteseket letartóztatták*. Tényleg voltak sulyos gyanúkok ellenük és be volt bizonyítva, hogy Marten az örülésig fájlalta azt a bánásmódot, melyet a százados az ő apja, egy öreg és hü strázsmester ellen tanúsított. Hickel pedig néhány nap előtt megesküdött a kantinban, hogy boszút áll a folytonos kínzások miatt a századoson.

A gumbinneri haditörvényszék 1910. nyarán tárgyalta a bűnyügyet és két heti tárgyalás után mindkét vádot *felmentette*. Néhány héttel később olyas valami történt, am miatt egész Németország feljajdult. A II. hadtest felső törvényszéke megsemmisítette az elsőbírósági ítéletét: Hickelt *felmentette*, de Martent a csekély bizonyítási anyag ellenére halálra ítélte. Marten annak a véletlennek köszönhette, hogy a legfelsőbb katonai törvényszék ezt az ítéletet hatályon kívül helyezte, s újabb tárgyalást rendelt el a bűnyügyben, hogy a hadtestbíró *nem volt szabályszerűen összeállítva*.

1902. április 7-én kezdődött az újabb és harmadik tárgyalás a gumbinneri lovaskaszárnya altiszti étkezőjében. Minden nap izgalmas harcokat termelt a védelem s a bírók között, és ismételt újabb leleplezések és szenzációs tanuvallomások bizonyították, hogy a meggyilkolt százados a legrosszabb katona volt, aki gyűlöletet aratott, mert gyűlöletet vetett. Marten állhatatosan megmaradt amellett, hogy távol áll a gyilkosságtól, a gyilkost nem ismeri, s hogy sohasem tudta volna elhatározni magát arra, hogy megölje századosát, mind azok dacára, amiket vele szemben elkövetett. A vádló ép ilyen állhatatosan hangoztatta, hogy Marten a lovarda ablakán keresztül karabélyal rálőtt a bent gyakorlatozó századosra és hogy Hickel ezalatt lesben állott.

Három heti izgalmas tárgyalás után bizonyítékok hiányában mindkét vádlottat *felmentették* s úgy látszott, hogy a százados ellen elkövetett gyilkosság örök időkre megtorlatlanul marad.

Ime most egy vasuti munkás bevallja, hogy ő volt a gyilkos és Krozigk-affér ismét foglalkoztatja a világot.

Fél munka.

* Boda Dezső budapesti főkapitány el fogja tiltani a hosszú kalaptűk viselését.

A jó istenkének hála
Eljött végre a halála
A nagy kalaptűnek.
Mely oly sokaknak szurt szemet
Vészes szigony isten veled
Tovább meg nem tűrnek,

Hálafobász száll az égre
Felsőhajtunk, végre végre
Most csak egy van hátra
Ha tiltásra kedvet kapott
A tü után a kalapot
Tiltsa be jó kapitány ur
Legbátrabbak bátra.

Ors.

A betörő jogász.

Nagykőrösön szerencsésen és idejekorán a nyakára tapostak egy karriérnek, a melynek nyilvánvalóan az volt a becsvágya, hogy a Kecskeméthy Győző világhírű pályafutásának méreteiben is méltó kopiája legyen. De Szivós Ferencből, a nagykőrösi joghallgatóból, a ki nem kevesebb, mint egy millió értéket emelt el, nem lett Kecskeméthy Győző. A nagykőrösiek eldicsekedhetnek vele, hogy az ő városukban az ilyen karrier nehezebb, mint Budapesten. Pedig millió ott is van. De ők jobban vigyáznak rája. No meg talán a véletlenség is jobb barátja a nagykőrösi rendőrségnek, mint volt annak idején a budapestinek.

Az esetet bőven és részletesen megírták a lapok. A Nagykőrösi Községi Takarékpénztárba belopózott éjnek idején Szivós Ferenc joghallgató, egy odaváló tisztas, tehetős mézszárosmester gonosz utra tért fia és kifosztotta a pénzeszekrényt, a mely nem kevesebbet őrzött acélos ölében, mint egy milliót. A műveleten rajtaérték, fölismerték, és bár zsákmányával megugrott, kinyomozták, lefűlelték, a lopott kincset megtalálták, a tolvajt lakat alá tették.

A büntett tehát elkövetődött ugyan, de anyagi következeiseiben csupán kísérletnek maradt meg. A mi kár fakadt belőle, nem a takarékpénztáré, hanem az erkölcsé, a gonosztevő és miatta szenvedő tisztas, szerencsétlen hozzátartozóié. Vajjon kié, ha ugyan van, az esetnek tanulsága?

Ez a büntett nem azok közül való, a melyek valami gazdag anyagot kínálnak az elmékedésnek. Magyarzatában azokat a motívumokat és okokat, a melyeket tipikusoknak szoktak nevezni, mert a legsűrűbben előfordulnak, tehát bizonyos lélekállapotok közösségére jellemzők, — nem találjuk. Ez a fiatalember nem viaskodott az élettel. Inség, nélkülözés, nyomor keserősége nem sarkantyuzta bűnre hajló indulatát. Beteg feleség, éhező gyermekek jajszáva nem égette szívét és agyát. Ő maga módos embernek gyermeke: a legbiztosabb vár, a szülői ház fala védte és oltalmazta a kísértés ördögétől. A cselekvést szabályozó ítélő erő fejletlenségével vagy ápolatlanságával se lehet menteni. Hiszen tanult ember. Az édesapja iskolákat járatott vele és az egyetemen az anyagi jogrend óráinak készült. Annál, hogy lopni, rabolni nem szabad, bizonyára sokkal többet is kellett tudnia a törvényből.

És ime, mégis tolvaj lett belőle, a nagy kísértésnek minden erősebb vagy nehezen leküzdhető ösztönzése nélkül. Lehet, hogy több pénzre volt szüksége, mint amennyi rendelkezésére volt, mint amennyit a hozzátartozóitól kizsárolhatott, de mi lenne a világból, ha mindenki lepni, rabolni menne, akinek kevesebb a pénze, mint amennyinek helyét tudná? És micsoda olyan szüksége lehetett ennek a szerencsétlen, haszontalan rossz jogászyereknek, amiért egy milliót kelljen zsákmányolnia?

Ezt a szerencsétlen, léha legényt nem a szükség kergette, hanem a nagy pénz vonzotta és maga között más gátat, akadályt nem látott, csak amit az asztalos meg a lakatos csinált: az ajtót. A mit ki lehet nyitni, a zárat, a mit föl lehet feszíteni. A gondolatában, a lelkében, más, nem ilyen anyagból való akadályt, a mit az erkölcs, a becsület állít az enyém és a tied közé, nem érzett. Ez egy erkölcsi érzék nélkül való, tehát a bűnre hajlamos ember büne volt, a kit a megtántorodástól se jólét, se nevelés, se ismeret megvédeni nem tud, a minthogy vannak emberek, a kiket se nyomor, se tudat-

lanság a bűnbe kényszeríteni nem képes. A nagykőrösi eset csak ennek a régi tételnek egy új bizonyága.

A modern nő.

— Egy francia szociologus véleménye. —

Arad, január 13

Alig van probléma, melylyel többet foglalkoznánk napjainkban, mint a modern nő evolúciójának kérdésével. Mi lesz a nőből azok nélkül az erények nélkül, amelyek a multban a férfi előtt kívánatosá és tiszteletreméltóvá tették, s nem vesztie el nőies báját, ha kilép az aréna közepére, ahol nagyon hosszú ideig csak a férfi küzdött? Ezek a kérdések nemcsak a nőt, hanem minden férfit is kell, hogy érdekelyenek, ugyis mint szerelmost és férjét, ugyis mint atyát.

A franciák jeles szociologusa, Finot Jean, akinek már több feltűnést keltő munkája hagyta el a sajtót, legutóbb saját folyóiratában, a Le Revueben, bőven foglalkozik ezzel a problémával. Finot mindenkor a legnagyobb figyelemmel követte és tanulmányozta a modern nő kialakulásának minden mozzanatát és arra az eredményre jutott, hogy a férfiaknak a legkisebb okuk sincs attól tartaniok, mintha a modern nőt lényének átalakulása lerántaná arról a piedesztálról, melyre a férfi a multban emelte. Igaz, hogy a mai nő nagyot változott s hogy a modern asszony sokban különbözik a feleség és családanya régi típusától, de azért csak asszony maradt, aki képtelen megenni nemének ama tulajdonságai nélkül, melyek a férfi szemében eddig vonzóvá, kedvessé tették. Ragaszkodnia kell ezekhez a tulajdonságokhoz, mert minden modernségen és feminizmuson győz az erősebb szerelem, a fajfontartás örök öszméje.

E biztató bevezetés után Finot bátran szemébe néz a modern nőnek a közletről tekintve, nemcsak hogy még kevésbbé látja veszedelmesnek, hanem sok hasznos tulajdonságot is fedez föl benne. A multban a nő legjellemzőbb tulajdonsága a szinte lehellestzerü gyöngédség és a határozatlan, ingatag természet volt. E kettőnek a gyermeke lett aztán a csalfaság, mely a mult idők állag-asszonyának — ugymond Finot — epiteton ornanszaként szerepel.

Az utóbbi évtizedekben azonban nagyot változott a dolog. A nő egyre komolyabb lett, de egyuttal bátrabb is. Fölemelte a fejét s kilépett a küzdőtérre, amely eddig egyedül a férfi birodalma volt. Mint író, orvos, ügyvéd és hivatalnok becsülettel megállja a helyét, megbízhatóságá kiállta a tüzpróbát.

A tegnap asszonyával több régmódi fölfogás tünt el, mindenekelőtt a nyers, fizikai női szépség istenítése. Prévost Marcel, az asszonyok írója és ismerője, már két évvel ezelőtt föltűnést keltő cikket írt a Figaró-ba, melyben azt hangoztatja, hogy a női szépség csődbe jutott s a férfiak közömbösek lettek iránta. Mig régebben egy-egy kiváló szépséggel telekiabálták a világot, ma a pusztas szépség unalmas téma az előkelő társaságban. Ma az eleganciáé az elsőség; bármilyen szép is valaki, nem veszik észre, ha rosszul ültözik. A modern higiénikus szépségápolás a ráncokkal együtt az elmentéket is elsimitotta s ha Recamier asszony ma valami közönséges toaletten sétalna végig Páris bulvárain, senkise fordulna meg utána. A modern nő szépsége az intelligencia, az energia és az egészség sugaraiban tündöklék s fegyvere az elegancia.

Ha valaki tökéletesen meg akarja érteni a modern nő átalakulását, — folytatja Finot — tekintsen a mult idők asszonyára. A Titian, Holbein és Reynolds női arcképei mind arról a félnék határozatlanságról beszélnek, mely annyira jellemezte ősanynainkat. Valami önkéntelen alázatosság van a tekintetükben, mely arról beszél, hogy csak az enge-

delmességet ismerték. A mai asszony azonban büszkén és bátran néz előre, mint aki nem fél a küzdelemtől. Nem lett kevésbbé szép, csak a szépsége lett más. Azt lehetne mondani, érettebb, okosabb szépség a mai asszony, mint volt régen. Balzac előtt ötven évvel egy francia szociologus sajnálta azt a leányt, a ki tizenhét éves koráig nem ment férjhez. Balzac a harmincéves asszony diadalát hirdeti, mig napjainkban lassankint ez is helyet ad a negyenes nőnek. A modern társadalmi drámák és regények hősnői legelőbbször ebben a korban vannak. És ez az átalakulás a férfira is hatással volt. Manapság sokkal későbbben nőszülnek az emberek, mint régen s nem a naiv szépség, hanem az okos és elegáns nő az ideáljuk, aki ha nem is olyan bájos, mint egy Watteau szerü baba, mégis szép, mert bátor és őszinte, mert már ismeri az életet.

Monarchiánk és a nagyhatalmak.

(Pichon francia külügyminiszter beszéde.)

Árvirati tudósítás.

Arad, január 13,

Pichon francia külügyminiszter a kamara ülésén beszédet mondott, amelyben behatóan foglalkozott az európai viszonyokkal. Beszédében, amelyben az európai összhang és béke szükségességét fejtegette, foglalkozott Franciaországnak Ausztria-Magyarországhoz való viszonyával és Bosznia-Hercegovina annexiójával. Az érdekes beszéd erre vonatkozó részei a következők:

Ausztria-Magyarország a külpolitika szempontjából az egyensúly és stabilitás föntartásának eleme. Érdekei a mienkkel nem állanak ellentétben. Ausztria-Magyarország a szövetségek másik rendszerébe lépett be, mint mi, de ebből nem következik, hogy a monarchia közt és köztünk ellentétre volna ok. Nincs okunk, hogy a monarchia ellenfelei legyünk. Talán volna erre okunk, ha háborus politikát követnénk, de miután a békét akarjuk, a monarchia irányában békés viszonyt kell fentartanunk. (Helyeslés.) annál inkább, mert ennek a viszonynak gyakorlati érvényesülése alárendelve marad azon kötelezettségeknek, a melyek szövetség és entente szerződéseinkből reánk háramolnak.

Mi történt tehát Ausztria-Magyarországhoz való viszonyunkban, a mi indokoltá tenné azt a nyugtalanságot, a mely Oroszországhoz való viszonyunkat illetőleg is egyeseknél megnyilvánult. Vajjon a bosznia-hercegovinai kérdésben Oroszországtól egyrészt vagy Angliától másrészt eltérő utakon haladtunk-e? Nem, egy pillanatig sem! Ellenkezőleg. Magatartásunkat illetőleg mindenkor megegyezésre jutottunk e két hatalommal. Emlékeztetek azon körülményekre, a melyek között ez az ügy kialakult. A berlini szerződés értelmében Bosznia és Hercegovina Ausztria-Magyarország védnöksége alá tartozik. Ausztria-Magyarországnak az volt a terve, hogy a protektorátust annexióvá változtatja át. A midőn ez a szándék Oroszország tudomására jutott, Oroszországnak első gondolata volt, hogy e kérdés európai érdekü. A berlini szerződés egy cikkének megváltoztatásáról van szó és ehhez a szignatarius hatalmak hozzájárulása szükséges.

Ugyanazon időben különben, amidőn Oroszország a kérdés jogi részével foglalkozott, oly önzetlenül, amely becsületére válik és még áldozat árán is készségét mutatta az európai béke föntartására és Oroszország képviselője, az a kiváló férfiú, aki ma párisi nagykövet, nem vonakodott megértetni, hogy a két védőhatalom által tervezett rendszerváltoztatás nem

szabad, hogy causus bellit alkosson. Vajjon szemünkre lehet-e vetni, hogy ily körülmények között nem tettünk meg minden lehetőt, hogy e kérdés európai jellegű maradjon, hogy nem folytattunk minden irányban tárgyalásokat annak érdekében, hogy az ügyet az összes hatalmak hozzájárulásával lehessen elintézni? Vajjon e célra nem tettünk-e lépéseket Bécsben, Berlinben, Rómában, Londonban és mindenütt, ahol ez szükséges volt? Vajjon ezen ügy végül nem az összes hatalmak hozzájárulásával rendeztetett-e?

Szemünkre lehet-e továbbá vetni, hogy a midőn Szerbia területi igényei merültek fel, nem törekedtünk-e arra, hogy ezen igények fentartása konfliktusra ne vezessen? Pétervárott ily kritikák nem merülhetnek fel s ha néhány rosszul értesült egyén ily szemrehányásokat hangoztatott, attól tartok, hogy éppen azok voltak, akik a kormányt üdvözölték azon pillanatban, amidőn ezt a magatartást tanusította. Sem a szövetség gyakorlatban való érvényesítése nem érdem, sem szilárdsága nem próbálható ki akkor, ha a látóhatár beborul, ha felhők mutatkoznak az égen és a helyzet kritikussá válik. Amidőn felhők kezdtek mutatkozni, amidőn tényleg konfliktus veszélye fenyegetett, akkor tudta Oroszország, hogy szövetségünkre számíthat. De nem gondolt arra, hogy ez az eset olyan, amelyben háborút kell felidézni. Az éntente rendszerrel sikerült az európai békét fentartanunk. A külföld elismeréssel adózott nekünk és remélem, hogy a kamara sem fogja megtagadni.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Cigányszerelém, operett. B) bérlet.

Vasárnap: Délután Merskel h-lyákkal, Fűredi Vilma és Scheiber Ferike felleptével: Rip van Winkle, operett. Este ren' helyákkal Cigányszerelém, operett. C) bérlet.

Jászai Mari harca Török Irmával.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Megirtuk mai lapunkban, hogy Jászai Marit elítélték, mert állítólag tettleg inzultálta Török Irmát. Jászai Mari erre vonatkozólag a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Nekem a színháznál soha pártfogóm vagy barátom — a közönségen kívül — nem volt. Magam küzdöttem fel magam, minden segítség nélkül. Természetes, hogy mindig voltak irigyeim és ellenségeim, akik minden lépésemet rosszindulatú magyarázatokkal kísérték. Ezek híresztelték el néhány héttel ezelőtt azt is, hogy én sem Ujházi plakettjére nem adakoztam, sem őt fel nem köszöntöttem. A hír igaz, de a beállítás utálatos volt. Látja, én nem tagadom, hogy Ujházit nem tartom annak a művésznak, aki ezt az ünneplést megérdemelné. Sőt Ujházi ártott is a magyar, főleg pedig a vidéki színművészetnek. Azt a művészetet, amely a rumos üveggel és „Marha” jelszóval ellátott plakátban csucsosodik ki — azt én igaz lélekkel ünnepleni nem tudom. Mindez azonban nem tartozik ide. Török Irmával valóban ellenséges viszonyban vagyunk, de ez már régebbi keletű. Legalább öt esztendeje, hogy először összekülönböztünk. Már most tényleg megtörtént az, hogy én Török Irmának az Elektra egyik próbáján, amikor véletlenül és hirtelen a szemem elé került, azt mondtam, hogy „undok”. Egy szót sem többet s ezzel sem akartam őt a becsületében megsérteni, csak afölötti indulatomat nem tudtam palástolni, hogy Török, bár jól ismerte iránta való ellenszenvemet, a villamoson köz-

vetlen mellém ült. Ez került a színházi bíróság elé, amelynek tegnapi ítéletét még én sem tudom s más is csak vétkes indiszkrétció révén tudhatta meg. Ennyi igaz az egészről. Már például azt, hogy az ítélet oly szigorú volna, kizártak tartom. És minden egyéb is valótlán. Hazugság az is, hogy én Török Irmához csak egy ujjal is hozzányultam volna. Hisz az én szerepemben nincs is alkalmam erre. Sőt, Török Irmának egy helyen a ruhámnál fogva vissza kell engem tartani s ehelyett ép ő volt az, aki egy izben a karomba vágta a körmeit. Mindazonáltal együtt játszottunk.

* **Előadás.** Fényes Samu dr. fővárosi ügyvéd és író vasárnap Aradon előadást fog tartani a monizmusról. Az előadás délután öt órakor lesz a városháza nagytermében. Belépődíj nincs.

* **Emlékezzünk régiékről.** Ez egy könyvnek a címe. Aki írta, az egy országszerető ismert zeneszerző. Társadalmi előkelőség ott, ahol él. Az aranyéremkereszt tulajdonosa és néhány hét óta az „Erdélyi Irodalmi Társaság” tagja. Oly címek ezek, melyeknek egyikére is irigykedve gondol a tömeg. Ez a sok oldalú, előkelő állású uriaszony: Kelemen Lajosné, Zathureczky Berta. Dalait mindenütt ismerik Magyarországon. Ezután ismerni fogják az írásait is. Előkelő, nagy ismeretköre, könyvének új hangja, ize, elmúlt századokban bujdosó lelke: szerte fogják vinni a háromszéki asszony írói hírnevét. Akik szeretik az ilyfajta munkákat, a regék, mondák miszteriumat: vegyék meg e könyvet. Tárgyát abból a világból veszi az író, melynek emlékeit muzeumok, családi, dohos leveles ládák őrzik. A Rabonbánok, a Rabsonnék, a Zándirhámok legendáival foglalkozik az író. Kérzik a sorai között, hogy szereti azt az elmúlt világot, ahol nagy őseivel, az ők emlékeivel találkozhatik. Lélektani értékek, modern szenzációk nincsenek a történeteiben. De bámulatot érdemel az a nagy türelem, az a fáadság, melylyel a méltóságos nagyjait Csereyek utóda, a muzeumok számára lerakott családi iratokból kiválogatta azt, ami régi daliák, pártás menyasszonyok öröme, bánata volt. A penészes, dohos, avult írásokat új köntösbe öltöztette, üde, egyszerű, kellemes stílussal felfrísítette s a levendulák illatán átcsap felénk a XX. század. A modern embert nem izgatják már ezek a ködös, boszorkányos regék. De akik már kifáradtak az új idők exaltációiban: elmerenghetnek, elmélázhatnak hadverő, Csaba királyfiu, rejtett várak hangulatain. Szeretem a könyv címlapját. Nagy kár, hogy a nyomás nem sikerült. Művészlelkű lány tervezte: Révész Györgyi. Megértette a könyv lelkét. Stílszerű, beszédes, hangulatos címképet rajzolt. Csaba királyfi vágat tova s amint nézzük, megérezzük a leveles ládák hangulatát, elmúlt századok minden naivságát, minden vitézségét. Minden szép, ami olyan messze ködben van tőlünk. Szívesen olvassuk ezeket a történeteket, azzal a kényelmes biztonsággal, hogy azok a boszorkányok nem állanak bosszút, a miért nem okoztak nagyobb lelkiemóciót. (Adám Éva.)

* **Rip van Winkle.** Vasárnap délután igen érdekes előadás lesz az aradi színházban. Planquett örökbeesű, finom melódiájú regényes nagy operettje, Rip van Winkle kerül színre. A hármas női főszerepben vendégként lép fel Fűredi Vilma kisasszony, aki a közelmúltban is szép sikerrel vendégszerepelt az aradi színpadon. A kis Adrien szerepét Scheiber Ferike, Scheiber Lajos aradi vasuti vendéglősnök hat éves kis fiacskája játssza. Este a páratlan sikert aratott Lehár-operett: a Cigányszerelém megy.

* **Saragassa ostroma.** Az Uránia színház szombaton bemutatóra kerülő új műsorának egyik frappáns hatású képe Saragassa ostroma a franciák által. Hogy fogalmat alkossunk magunknak a kép nagyszerűségéről megemlítjük, hogy a képet százezer frank költséggel állította elő a kinematograf vállalat. A múlt század elején lefolyt ostrom lefolyásáról nagyjában a következőket jegyezzük fel. Különösen nagy hirre tett szert L. azon makacs védelem által, amelyet a franciák ellen 1808. és 1809. kifejtett. 1808. aug. 13. kezdte el Lefevre a Palafox által védett várost lövetni. A franciák minden erőlködésük dacára aug. 4—14. csak 4 házat tudtak a városból elfoglalni. Mivel ekkor a francia hadnak Vettoriához kellett vonulnia, aug. 15. felhagyott az ostrommal. December 20. kezdetét vette a második ostrom. E közben a várost újra megerősítették és őrségét 30.000-re emelték. 1809. első hónapjában a város falain a franciák három rést lőttek; ezen bejutottak ugyan a városba, de mivel a föllázadt környék is ellenük támadt, nem igen tudtak beljebb hatolni. Lamves marsal ekkor felszólította Palafoxot, hogy adja meg magát, de eredménytelenül. Midőn végre az ostromlónak sikerült február 18. az Ebró bal partján levő külvárost is elfoglalni. L. nem tarthatta tovább magát és tisztességes feltételek alatt meghódolt. Több mint 54.000 ember (14.000 katoná) pusztult el 60 nap alatt. Ezt a nagyszabású ostromot mutatja be az Uránia. Itt említjük meg, hogy jövő kedden színre kerül a világ legszenzációsabb mozgófényképe, Tamás bácsi kunyhója. 175

* **Culp Julia budapesti sikere.** Culp Julia tegnap Budapesten hangversenyezett és oly nagy sikert aratott, hogy az egész fővárosi sajtó a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozott a művésznőről. A lapok tudósításai szerint a művésznőt tegnapi fellépésekor a hangversenyterem előkelő közönsége valóságos extázissal ünnepelte. A művésznő aradi hangversenye január 17-ikén lesz. Műsora a következő:

1. Beethoven: a) Der treue Johine b) Adelaide Zwei Klärchen-Lieder: c) Die Trommel gerühret d) Freudvoll und leidvoll. 2. Brahms: a) Immer leiser wird mein Schlummer b) Der Schmied c) Feldeinsamkeit d) Spanisches Lied e) O Nachtigall f) Botschaft. 3. Cornelius: a) Komm wir wandeln b) Untreu: c) Veilchen. Loewe: d) Der Astra e) Mädchen sind wie der Wind f) O süsse Mutter. Zongorán közreműködik: Dienzl Oszkár. A daletély rendezője: Weisz Leó könyv-, papír- és zeneműkereskedése Arad, Minorita palota, hol az összes zeneszámok kaphatók. 6951.

* **A világ eseményeinek gyors reprodukálása** ma már nemcsak a hírlapokra vár, hanem a projektográfia is részt kér magának ebből az izgalmas munkából. Ahol a szemfüles újságírók megjelennek, ott vannak nyomban a csodálatos apparátussal a fényképezők, akik természetűen örökítik meg a világeseményeket s aztán átadják a mozgófénykép-színházaknak, amelyek az eseményeket érdekességeikkel, izgalmaikkal bemutatják vászonalpajkain a közönségnek. A technikának ez a csodás haladása lehetővé teszi, hogy ami ma Amerikában történik, azt mozgófénykép-felvételekben már néhány nap múlva Magyarországon is láthatjuk. Az emberi élet ama ördögös gyorsaságát arra használja föl az aradi Apolló-színház, hogy a nagyobb világeseményekből készített mozgófénykép-felvételeket egyúttal gyűjtve *Mozgófénykép Ujság* cím alatt hetenkint bemutatja a közönségnek. A mostani műsoron szerepel a legújabb *Mozgófénykép Ujság*, mely a legérdekesebb s legújabb nagy eseményeket ismerteti meg közvetlenül a nézővel. Ezen az eredeti ötletességen kívül számos természetutáni felvétel, dráma és humoros kép szerepel az Apolló-színház műsorán. A vasárnapi előadásokra rendkívül érdekes műsort állított össze a színház igazgatója, amely, mint erről számtalanszor meggyőződhetünk, mindent elkövet — nem kimélve utánjárást és anyagi áldozatot, — hogy a közönség várakozását minden tekintetben kielégítse.

Slugán Trina szülőfaluja.

— A kőrösbányai „csoda” házából. —

Egy mesebeli falu Hunyadmegyében. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

A kőrösbányai delejes leány a Ferenc-rendiek ódon zárdájában várja a tudományos világ érdeklődését. Amilyen rejtély ez a tizen-nyegyszendős román leány, olyan mesebeli tünemény maga az a föld, melyen bölcsője ringott, ahol az apja meg az anyja legelőször vették észre a természetnek ezt a szeszélyes és még mindig megfelfejthetetlen játékát.

Az Aradi Közlöny munkatársa, aki tegnap a kőrösbányai zárdában beszélgetett Slugán Trinával, a delejes csodával a következőképpen adja vissza azt, amit a zárda egyik csendes lakója Slugán Trina, szülőfalujáról, a mesebeli községről, Lunkányról neki elmondott:

A kudzsiri óriás havasok tetején, gyönyörű fenyőkoszorúta fensikon, égszínkék azurral borítva fekszik a románok lakta Lunkány község. Lakói a világtól elszigetelten, valósággal ősi patriarkális életet élnek. A legszebb társadalmi erények, a melyek ma már csak a mesék talaján nőnek ki, jellemzik a csendes békeességben élő havasi lakókat.

A község 206 házból áll, melyeknek csak egyetlen egyike épült kőből s van cseréppel fedve. Az 1029 lélekből álló község először is arról nevezetes, hogy korcsmája nincsen. A lakosság a pálinkát s egyéb szeszest italokat csak hirtől ismeri. És ebben rejlik a havasi népnek becsületes gondolkodása, törvény és egymás iránt való tisztelete, vallásossága, tisztasága s a minden téren észlelhető pedáns rendje. Emberemlékezet óta a községből senki el nem költözött. Verekedés, viszálykodás, harag ismeretlen fogalmak a nép előtt. A csendességnek itt soha dolga nem akadt. Birósági terembe lunkányi ember még be nem tette a lábát. *Ügyvéd soha fillérjüket nem látta.* Ha mindazáltal valakinek vitás ügye támad, igazát a vének a tanácsára bizza, a mely a legnagyobb lelkiismeretességgel és pártatlansággal mond ítéletet. És ezt az ítéletet mind a két fél a legnagyobb tisztelettel és megnyugvással veszi tudomásul.

A lakosság józan élete úgy a csecsemő nemzedéken, mint a legnagyobbkorú aggokon meglátszik. Sehol nem látott piros-pozsgás arcu, fide és tiszta gyermekek ülnek az iskola primitív padjain. A családi élet tisztasága és boldogsága mindenkinek mintaképpül szolgálhatna.

A havasi lakók tisztán állattenyésztéssel foglalkoznak. Főtáplálékuk a tej, amely miniféle alakban bőséges eledelt nyújt egész éven keresztül. Az állattenyésztéssel nyert főlegesen produktumokat a legközelebbi városi piacon értékesítik. Ez az egyedüli, de bőséges jövedelmi forrásuk, amelyből azután saját s a község szükségleteit fedezik. *Jellemző, hogy évtizedek óta nem volt adóhátraléka a községnek.*

A lakosság elzárkozottsága a külvilágtól is bámulatos.

— Ez a mi kis világunk, amelyen túl boldog élet nincs, — szokták mondani a ritkán edavetődő idegeneknek.

Az eladásra szánt cikkeket csak 2—3 ember viszi a városba, akik azután ritka becsületességgel számot adnak megbízóiknak. A nép becsületessége a községben észlelhető feltétlen nyugodtságban is kitűnik. Az ajtó itt csak a kívülről jövő hideg ellen védi az embereket. A lakatot hirtől sem ismerik. Nem egy jobb módú gazda 4—500 korona készpénzt tart lakat nélküli ládafiókjában.

A községnek megközelítése nem kis fáradtsággal jár. A kudzsiri havasok lábától 4—5 órányi, irtózatoss meredekegü gyalogösvény vezet a faluba, amiért is idegen ember csak a leg-ritkább esetben vetődik Lunkányba.

Három évvel ezelőtt a vármegye egyik segédtanfelügyelője látogatta meg az iskolát.

Mint hogy a községben emberemlékezet óta tanfelügyelő nem járt, megérkezésének hírére ünnepi díszben talpon állott az egész község népe. A községi bíró a havasok alján fogadta s háttal lovát a szószeres értelmében fölvon-szolta a hegytetőre. A mikor a fensikra értek, az iskolásgyermekek dörgő éljenzéssel fogadták. Majd elkisérték a faluba s az iskolalátogatást mind mai napig legszebb ünnepük közé sorozzák. Az iskola szép, tiszta, rendes, a szülők szívesen küldik ide gyermekeiket, a kik nagy szorgalommal tanulnak.

A lunkányi emberek szorgalmánál nem kisebb a kitartásuk. Az egyik gazdának például az az ötlete támadt, hogy kőből épült házát cseréppel fedi be. És miután a falu szekérrel meg nem közelíthető, emberünk 12—15 darabjával öt éven át hordta a cserepet, míg házát befedhette.

Természetes, hogy a lakosság józan magatartása az életkorra is hatással van s Lunkány községben a vének között a 80—90 éves ember nem tartozik a ritkaságok közé s nem egy ember száz éven felüli korban hal el végelgyengülésben.

HIREK.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 12-én az időjárás: Elvétve csapadék, később hűvösebb.

— Politikai hajszá egy polgármester ellen. Komáromból jelentik: A város polgármestere Domány János ellen az itteni függetlenségi párt részéről kiméletlen politikai hajszá folyik. Szabó Kálmán dr. a függetlenségi párt elnöke a mai városi közgyűlésen a novemberi törvényhatósági bizottsági tagválasztások miatt heves támadást intézett a polgármester ellen. Domány válasza nem elégitette ki a függetlenségi többséget, amely elfogadta Szabó dr. ama indítványát, hogy a jövő havi közgyűlés foglalkozzék behatóan a polgármesternek a választások alatt tanúsított viselkedésével. A függetlenségi pártnak az a szándéka, hogy fegyelmi vizsgálatot fognak elrendelni a polgármester ellen és fel-függesztik állásától.

— Hamis hír Görgey Artur betegségéről. Budapestről jelentik: Ma délelőtt az a hír terjedt el, hogy Görgey tábornok súlyosan megbetegedett. A hirt riasztó tulszásokkal terjesztették s mindenfelé már a legrosszabbról beszéltek. Egy újságíró felkereste Görgey István közjegyzőt, a tábornok testvéröccsét, aki azonban megnyugtató kijelentéseket tett: *Bátyám teljesen egészséges, még csak gyengélkedőnek sem mondható.* A betegség híre onnan származhat, hogy a család most kiméli a tábornokot a látogatóktól, mert újév napján oly sokan keresték fel üdvözlésükkel, hogy kissé kifáradt. Újév napján reggel nyolc órától délután hatig szakadatlanul fogadta a látogatókat. Az ebéd kivételével egy percig sem ült le. Ez természetesen kissé kifárasztotta, de semmiféle baja hála istennek nincs.

— Peary nem érte el az északi sarkot. Berlinből jelentik: Azok a szaktudósok, akiket Peary okmányainak megvizsgálására kiküldöttek megállapították, hogy nem érte el az északi sarkot. Még 15-20 kilométernyi utat kellett volna megtennie hogy a polushoz eljusson.

— A Romanul. Ismeretes az a konfliktus, amely a román nemzetiségi párt és a Tribuna között támadt és amelynek következtében a román párt új lap indítását határozta el. A román nemzetiségi párt új hivatalos lapja, a Romanul ma este megjelent. Felelős szerkesztője Halmazsán Atanáz, a redakciót pedig job-bára Romániából szerződöttetett hírlapírókból toborozták össze. Az első szám első oldalán a román nemzetiségi párt nyilatkozata olvasható, amelyben kijelentik, hogy a Romanul nem akar versenylvállalat lenni a többi román lapok mellett, csupán a párt politikai akciót támogatja, emellett azonban szoros barátságban kíván élni a lapokkal. A lap többi cikkei az aktuális politikai kérdésekkel foglalkozik. A második számban Polit Mihály ír cikket a nemzetiségi kérdésről. A lap románra fordítva a szerb, tót és rutén kérdést tárgyaló cikkeket is fog közölni. A rutén ügyek referense a lapnál: Vladimir Kusmir egyetemi tanár.

— Képviselő és népszámláló biztos konfliktusa. Budapestről jelentik: Az egyik népszámlálási biztos ma panaszt tett a fővárosi statisztikai hivatal elnökének, hogy kerületében, a Ferencvárosban egyik lakó semmi szín alatt sem akarta kitölteni számlálólapját, sőt amikor a tisztviselő erre felszólította őt, az illető a lakásából kiutasította. Egy országgyűlési képviselőről van szó, s ez annál súlyosabban esik a mérlegbe, mert a népszámlálási törvényt a képviselő annak idején megszavazta. A biztos a minap a lapok összeszedésére indult, s e közben a képviselő lakásán is megfordult. Amikor a képviselő lapját átvette, látta, hogy egyetlen rovat sincs kitöltve. Felkérte a honatyát hiány pótlására, ő azonban kereken kijelentette, hogy semmiféle blankettát ki nem állít. A biztos hasztalan hivatkozott a törvényre, s képviselő megmaradt álláspontja mellett, s amikor a szóváltás elmérgesedett, becsületsértő kifejezések kapcsán kiutasította lakásából a kötelességét teljesítő tisztviselőt. A megbántott biztos bűnvádi feljelentést tett a képviselő ellen, akinek számlálólapját az országos statisztikai hivatal fogja kitölteni.

— A négyszázalékos járadék szétosztása. Budapestről jelentik: A négyszázalékos magyar járadékszindikátusi bizottsága mai ülésén a nyilvános aláírásra előterjesztett kétszáz millió járadék kötvények nagy előjegyzésére való tekintettel elhatározta, hogy Ausztriában a szétosztást úgy eszközli, hogy a szabad darabokra vonatkozó nagyobb jegyzésekre átlagban két százalék, míg oly jegyzésekre, amelyek zárolás mellett történtek, megfelelően nagyobb kvóta jusson.

— Letartóztatott sikkasztó ügyvéd. Nagy-kőrösről jelentik: Nehány év előtt előkelő szerepet játszott a városban Panthó Géza dr. ügyvéd. Legutóbb azonban egymásután érkeztek feljelentések a kecskeméti törvényszékhez az ügyvéd ellen. A feljelentések azonos tartalmúak voltak, ezek szerint az ügyvéd klienseinek pénzét behajtotta, de egyáltalán nem számolt el azokkal. A törvényszék vádtaácsa sikkasztás miatt vád alá helyezte Panthót, mert a vizsgálat során beigazolódott, hogy négy ügyfelének pénzét, körülbelül harminchatezer koronát saját céljaira fordította. Az ügyvédi kamara a vádtaácsai határozat után rögtön törölte tagjai tagjai sorából Panthó Géza dr.-t. A kitűzött főtárgyalásra az ügyvéd nem jelent meg, eltűnt a városból és nyomaveszett. Tegnap Nagy-kőrös rendőrkapitányának sikerült kinyomozni az ügyvéd tartózkodási helyét, letartóztatta és Kecskemétre vitte át. Az ügyvéd harmincnégy éves, családos ember.

— **Uj postagynökség Aradmegyében.** Az arad-brádi vasútvonal Acsucza állomásán Ácsfalva elnevezéssel 1911. évi január hó 16-án postagynökség lép életbe, mely bárhova szóló, levélpostai küldemények, továbbá csak a bel-földre, Ausztriába a megszállott tartományokba és Németországba szóló 1000 korona értéket meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány, nemkülönböztetve postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva.

— **Csipkeverő tanfolyam Aradon.** Megírtuk, hogy az Országos Magyar Iskola Egyesület legutóbbi választmányi gyűlésén a tagok magukévá tették Varjassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő életrevaló eszméjét, mely szerint az egyesület Aradon csipkeverő tanfolyamot szervez. Eleinte a külvárosokban próbálkoznak meg, mert ott van legnagyobb szükség arra, hogy a szegényebb néposztály női tagjait olcsó és könnyű kenyérkereseti forráshoz juttassák. Siker esetén a belvárosban is szerveznek ilyen tanfolyamot, hol a *csetneki, halasi, kalotaszegi* csipkén kívül a művészies csipkekészítést is tanítani fogják. A megnyitó ünnepségen kiállítva lesznek azon csipkék, melyek készítését három hét alatt meg lehet tanulni, s erős a remény, hogy ez elől a nők nem fognak elzárkózni. Az egyesület elnöksége felhívást adott ki, amelyben többek között ezt mondja:

Csipkemunkákért Magyarországból évenként harminc millió vándorol külföldre!... Hány családnak nyujtana ez az óriási összeg becsületos megélhetést? Mi nemcsak tanácsot adni, mi nemcsak buzdítani, mi dolgozni akarunk!... Dologra, munkára, kenyérkeresetre hívjuk fel Polgártársaink figyelmét. A csipkeverés becsületos megélhetést biztosító művészete magánaton nehezen, képzett tanítónő vezetése alatt azonban hat hét leforgásával megtanulható! Az első tanfolyamot az aradi Fürj-utcai áll. elemi iskolában tartjuk meg, amely iskolánál világos, száraz, jól fűthető munkaterem áll rendelkezésre. Felkérjük Polgártársainkat, hogy serdültebb 12 életévüket meghaladott leánygyermeküket és a netán családi gondokkal kevésbé elfoglalt fiatal asszonyokat a tanfolyam szorgalmas látogatására buzdítani sziveskedjenek. Tervezetünk szerint a hat hétre terjedő tanfolyamon való részvételért az egész időre csupán 2 (két) korona tandíj fizetendő. Felhívjuk tehát mindazokat, akik az ügy iránt érdeklődnek, hogy folyó hó 15-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor — a részletek megállapítása céljából — a Fürj-utcai állami elemi iskolában tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek, a mely alkalommal a jelentkezéseket is elfogadjuk. Az értekezleten Berzy Amália kitüntetésű kézimunka tanítónő gyönyörű mintagyűjteményét bemutatja és a csipkeverés folytatásától várható jövedelmekre nézve részletes felvilágosításokkal fog szolgálni.

— **Merénylet egy Rembrandt kép ellen.** Amsterdamból jelentik: Egy Siegrist nevű elbocsájtott hajó szakács ma délután a muzeumban súlyosan megrongált egy Rembrandt képet. A hasznavehetetlensége miatt elbocsájtott szakács közönyösen sétált a muzeum képtermében, de mikor az örök nem figyeltek rá, oda ugrott az Éjjeli őrség c. képhez és kését háromszor beledöfte. Az örök mikor észrevették a dolgot, lefoglalták a dühöngő embert. Siegrist tetteivel, mint a rendőrségen bevallotta, elbocsájtásáért az államon akart bosszút állni. A kár nagy, de a képet remélhetőleg sikerülni fog teljesen helyreállítani.

— **Felhívás!** A népszámlálás nagy munkája közben megtörténhetett, hogy egyesek valamely okból, — különösen a több utcára nyíló házakban, — a népszámlálás alól kimaradtak. A hivatalos ellenőrzés megkönnyítése és a munkálat pontossága érdekében tisztelettel felkérem, hogy ahol ez esetleg megtörtént, sziveskedjék hivatalomban bejelenteni, vagy a címet levelelezen közölni. *Figus Albert* főszámvéveő h.

— **Lopás Tolstoj hagyatékából.** Pétervárról jelentik: Tolstoj Leó gróf kéziratban megmaradt irodalmi hagyatékának egy részét ismeretlen tettesek ellopták.

— **A Messenger-boyok.** Nagy érdeklődést keltettek ma a város utcáin megjelent Messenger-boyok. Pompás uniformisban, színesen száguldoztak végig az utcákon a fürge gyorsküldöncök, a 16-18 éves csinos fiúk. Elegáns szabású kék spencerben, három sor ezüst gombbal, lábszárvédővel, — snájdig vörös sapkával a fejükön száguldoznak kerékpárjaikon a kis Messenger-boyok. Vállukon kis táská van keresztülvetve, melybe a leveleket, pénzeket rakják és már az első nap számos megbízást végeztek el a közönség legnagyobb meglepedésére. A boyok sikerült uniformisait Braun M. szabó készítette, órákkal Igaz Sándor, táskákkal pedig Kramarovits József szerelte fel őket. A gyors fiúk minden nap reggel hét órától este tizenegyig állnak a közönség rendelkezésére. Egyszerű telefonhívásra a legtávolabb eső helyeken is a leggyorsabban megjelennek. A közönség bizonyára pár nap alatt megfogja kedvelni a gyors és diszkrét Messenger-boyokat.

— **Véres zavargások Bombayban.** Londonból jelentik: A vallási harc az indusok közt Bombayban vérbefult. Tegnap kellett volna megülni az áldozati ünnepet, de az angol rendőrség a féktelen bujtogatás után újabb zavargásoktól félt és betiltotta a nagy körmenetet. A környékbeli községekből özönlött a nép a fővárosba, mert semmit sem tudott a betiltásról. Rengeteg tömeg volt együtt és mikor szájról-szájra járt a hír, hogy a processzió elmarad, a fanatikus népen nagy elkeseredés vett erőt. A rendőrség tehetetlen volt és katonaságot kért. A lázongó sokaság kövekkel dobálta meg a rendőröket és a katonai csapatokat. A szép szó nem használt s mivel a tömeg nem tágitott, a katonaság sortüzet adott. Tizennyolc ember holtan terült el, igen sokan súlyosan megsebesültek, jajveszékélés töltötte meg a levegőt s ettől megijedt a nép. Egyelőre nyugalom van.

— **Lopás a vonaton.** Az alvinci csendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Arad és Alvinc között a 606-os számú személyvonatról ellopták Pazar Sándorné, született Varga Mária piski-i földbirtokosné kézi börtáskáját, amelyben ezerkétszáz koronát érő briliánsfülbetűző, briliáns aranyóra, briliánsal ékített karkötő, több briliáns ékszer és egynehány női toalette volt. Az összes kár kétezernyolcszáz korona. Azt hiszik, hogy Budapesten lakó utazó vasuti tolvajok lopták el a kézi bördöt. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Az epilepszia gyógyítása.** Egerből jelentik: Látrányi Sándor dr. itteni orvos, a ki *Epuratin* néven preparátumot készített az eskór (epilepszia) gyógyítására, a belügyminisztériumban bejelentette fölfedezését. Az egri orvosok ösmerik a készítmény jó hatását és a kik a kísérletezést megfigyelték, meglepő eredményt láttak. Olyan eskóros beteg is meggyógyult, a kinek baja öröklött természetű volt. A készítményből Látrányi kísérleti anyagot fog küldeni Ehrlich tanárnak is. Látrányihoz most százszámra érkeznek az érdeklődő levelek, azonban az orvos még a gyógykezelést nem kezdte meg és preparátumából csak a napokban küld budapesti és külföldi tanároknak, a kik a gyógyszerért hozzá fordultak. A készítmény erős mérget is tartalmaz, a mit csak külföldről lehet beszerezni. Látrányi eddig közel 150 preparátumot használt el, a miből már csak néhány darab van még saját használatára. A készítménnyel eddig két kórházban kísérleteztek: Egerben az irgalmasok kórházában és az alapítványi női kórházban, a hol Glósz Kálmán városi főorvos kezelése alatt Látrányi szeretői az eskóros betegek annyira jobban lettek, hogy már több, mint egy hónap óta sem rohamuk nem volt, sem más zavar nem lépett fel náluk.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére.** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 101

TARKASÁGOK.

(A másik lap munkatársa.) Tegnap éjjel egyik aradi kávéházban kedélyes bohémestély volt, amelyen csomó újságíró, színész és járulékaik jelentek meg. Sok vidám tréfát beszéltek el az újságíró és színészéletből. A vidám esetek közül megírtuk a következőket:

Az Aradon megjelent *Alföld* néhány évvel ezelőtt gyors egymásutánban sok tárcát közölt Zola Emilről. Az Aradi Közlöny akkori szerkesztője meg akarta mutatni, hogy ő is tud Zola Emilről jó novellákat fordítani. Kiválasztotta Zola egyik legszebb elbeszélését s lefordította, azután leküldte a nyomdába. A kézirat hordó fia visszajött a tárcával.

— A főnyomdász ur azt üzeni, — mondta — hogy ezt nem lehet közölni.

— Nono, — szolt mosolyogva a szerkesztő és nyomban telefonált a szigeru és tudákos főnyomdásznak, aki a kéziratokat a betűszedők között kiosztja.

— Miért nem közölhető ez? — szolt kedélyesen a szerkesztő; — hogy meri ön visszaküldeni azt a kéziratot, amit én leadok a nyomdába.

— Csak úgy — felelte a főszedő — mert a szerkesztő ur úgy látszik nem olvasta el a tárcát és meg se nézte, hogy ki írta.

— Dehogy nem. Zola Emil írta.

— Hát nem tudja a szerkesztő ur, hogy Zola Emil munkatársa az *Alföldnek*?

(Nagy mondás.) Csányi Máttyás karmester a szolid férfiek közé tartozik és előadás után azonnal haza szokott menni. Korán kel föl mindig, hogy a felesége, aki rendkívül pedáns hölgy, gondosan kitakaríthassa a lakást. Nagy volt otthon a minap a meglepetés, mert Csányi karmester éjjel két órakor ment haza.

— Hát te hol jártál? — kérdezte a felesége kétségbeesetten.

— Dolgom volt, — szolt röviden a férj.

— És ezt a szörnyüséget csak ilyen röviden adod elő.

— Ez még nem olyan nagy eset, — felelte Csányi — mondok én ennél még nagyobb is.

— Hát beszélj. Mi az?

— Az, hogy holnap délután egy óráig fogok aludni.

(A rossz író.) Egy régi aradi újságíró mondta el ezt a históriát. Husz évvel ezelőtt még valósággal csecsemőkorát élte a vidéki zeurnalisztika és bizony nagyon kezdetleges eszközökkel dolgoztak a vidéki újságok.

A mi lapunknál például a tárcarovatot egy egészen fiatal embernek kellett ellátnia: napról-napra ő fordított jövevű külföldi írótól novellákat a tárcarovat számára. Néha az ifju munkatárs maga is írt „eredeti” tárcákat, de hát ezekben igazán nem volt köszönet.

Egyszer — amikor a szerkesztő éppen néhány napig távol volt — a tárcarovatvezető teljesen kifogyott a fordítandó anyagból. A nyomda már követelőzött, az ifju tehát leült és sebtében megírt a másnapi lap számára egy irgalmatlan rossz kis novellát. Amikor végére ért, egy kicsit tanakodott magában, aztán — hogy fedezze a művét — a tárcá alá odairta: *Anatole France*.

Amikor a szerkesztő hazakereszt és átnézte a távollétében megjelent számokat, behívatta a fiatal munkatársat. Merően a szemébe nézett, mint aki gondolataiban akar olvasni. Azután határozott hangon konstatálta:

— Öcsém, ez az Anatole France egy nagy

marha! Ettől az Anatole France-tól nem közlünk több tárcát!

Az ifju lesütötte szemét és rákvörös arccal szompolygott ki a szobából.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az „Aradi első keresztény jótékony asztaltársaság” január hó 8-ára kitűzött tisztújítási gyűlést, a tagok kellő számban való meg nem jelenésefolytán (vasárnap) január hó 15-én délután 4 órakor a Fekete sas vendéglőben tartja meg, tekintet nélkül a megjelent tagok számára.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy előfizető. A tejesarnokok foglalkoznak vele. A környékbeli nagyobb uradalmak is készítenek. Temesvárott is van egy, de az alighanem megszűnik.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az aradi piac árairól ezt a hivatalos jelentést kaptuk: 1 drb saláta 1—3 fill., 1 drb kalarabé 2—8 fill., 1 drb kelkáposzta 3—6 fill., 1 kötés retek 4—6 fill., 1 rakás spenót 8—10 fill., 1 rakás sóska 8—10 fill., 1 kiló burgonya 5—6 f., 1 drb káposzta 10—24 f., 1 kötés vöröshagyma 4—6 fill., 1 kötés foghagyma 4—5 fill., 1 kötés zöldség 4—12 fill., 1 drb zeller 2—20 fill., 5—6 drb tojás 40 fill., 1 liter tej 20—26 fill., 1 csomó tehén túró 8—12 fill., 1 liter tejjel 90—120 fill., 1 kiló vaj 280—300 fill., 1 drb rántani való csirke 80—120 fill., 1 drb csirke sütni 180—260 fill., 1 drb tyúk 200—300 fill., 1 drb kappan 300—500 fill., 1 drb sovány liba 500—700 fill., 1 drb kövér liba 800—1300 fill., 1 drb sovány kacska 300—400 fill., 1 drb kövér kacska 400—700 fill., 1 drb pulyka 600—900 fill., 1 drb karfiol 20—50 fill., 1 kiló fehér kenyér 80 fill., 1 kiló barna kenyér 26 fill., 1 kiló marha hus eleje 136 fill., 1 kiló marha hus hátulja 152 fill., 1 kiló marha hus pecsenye 160 fill., 1 kiló borju hus 200 fill., 1 kiló borju szelet 240 fill., 1 kiló sertés hus 168 fill., 1 kiló zsír 184 fill., 1 kiló szalonna 184 fill., 1 kiló juh hus 112—120 fillér.

Aradi gabonavásár

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, jan. 13

A vetések állásáról és a mezőgazdasági állapotról ma hivatalos jelentést adott ki a földművelésügyi miniszter, mely szerint az őszi vetések nem egyformán állanak és igen jó időre volna szükség, hogy az egerek és férgek okozta károsodások megszűnjenek.

A gabonaüzlet irányzata esendes. Az árak javultak.

A mai piacon elkelt:	
800 mm. buza	10.30—10.50
500 mm. tengeri	4.50—4.70
Zab	7.60
Árpa	7.50
Rozs	7.—

Az árak ötvenkilogramonként, koronákban értendőek.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

(Táv. jelentés)

Budapest, január 13

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kínaiak korlátozt, máimok tartózkodnak. 3 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli	2 órai	
	zárlat	zárlat	
Buza 1911. áprilisra	11.12—11.13	11.12—11.11	
Buza 1911. májusra	11.01—11.02	11.02—11.03	
Buza 1911. októberre	10.64—10.65	10.64—10.65	
Rozs 1911. áprilisra	7.97—7.98	7.90—7.91	
Borsó 1911. októberre	7.95—7.96	7.85—7.86	
Tengeri 1911. májusra	5.63—5.64	5.63—5.64	
Zab 1911. áprilisra	8.60—8.61	8.59—8.60	

Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogramonként korona értékben.)

1910. Jan. 12.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	—	—	17.10—10.15
76	—	—	10.20—10.30
77	—	—	10.40—10.50
78	—	—	10.50—10.60

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	—	—	10.00—10.10
Rozs	—	—	6.80—6.85
Árpa	—	—	6.75—6.80
Zab	—	—	7.30—7.40
Tengeri (ul)	—	—	4.45—4.50

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Jan. 13. —

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	111.50
Magyar koronajárdék 4%	—	—	91.95
Magyar koronajárdék 5 1/2 %	—	—	81.25
Magy. földteherm. kötvény 4%	—	—	92.50
Aorvát-szalvon földteherm. kötvény	—	—	94.—
Magyar nyeregyársaság kölcsön	—	—	225.—
Pisaaszb. és szegedi sorajegy kölcsön	—	—	155.—
Cs. és M. j.árdék papirbau	—	—	93.25
Cs. és M. j.árdék esztébe	—	—	97.25
Cs. és M. j.árdék aranyban	—	—	116.10
Cs. és M. j.árdék koronajárdék 4%	—	—	93.10
1880. évi cs. és M. j.árdék államsorajegy	—	—	165.—
Cs. és M. j.árdék magyar bankrészevény	—	—	18.90
Magyar hitelbank-részevény	—	—	866.25
Cs. és M. j.árdék hitelintézeti részevény	—	—	6.5.75
Cs. és M. j.árdék magy.-államvasuti részevény	—	—	749.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	119.02
Német birodalmi marka	—	—	117.50
London vista	—	—	240.37 1/2
Páris vista	—	—	95.05
20 márkás arany	—	—	23.50

BOLGÁR LAJOS

URÁNIA

mozgófénykép színház.

Műsor 1911. jan. 14-én, szombat:

(Báró Simonyi-uoos 1. szám, Szabadság-ter mellett.)

1. Jancsi az utazó. Bohózat. — 2. Málta szigete. Látványosság. — 3. Házasodjunk! Humoros. — 4. Kutyahűség. Szenzációs dráma. — 5. A luganoi tó. Természet utáni kép. — 6. H. b. ru és béke. Dráma. — 7. Cselédmizériák. Bohózat. — 8. Új-Zeeland. Természet utáni felvétel. — 9. A veterán. Nagyszabású drámai felvétel.

Előadások d. n. 5 órától kezdve.

Az előadások tartama 1 ó: fél óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33 gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázda

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Műsor: Ma szombaton 1911. január 14-én

1. Párviadal. Humoros. — 2. Bern. Látványosság. — 3. Így avarra a végezt. Dráma. — 4. Mozgófénykép revüje. Aktuális felvétel. — 5. Pall a puritán. Kacagató. — 6. Saragosa ostroma. Szenzációs tört. felvétel. — 7. Pénzhány. Humoros. — 8. Halottbabás. Dráma.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zárts ék 1 kor. I-ső hely 80 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV. hely 20 fill.

Az előadások délután 5 órakor kezdődnek.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazene játszik.

Ruhatár. — Buffet.

Január 17, 18., 19-én

Tamas bácsi kunyhója.

Az amerikai rabszolgaságok borzalmai. A kép előadása egy órát vesz igénybe.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1911. január hó 14-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

Cigányszerelem.

Regényes operette 3 felvonásban. Irták: Willner és Bodansky. Zenejét szerzerette: Lehár Ferenc. Fordította: Gabor Andor. Rendező Kulcsár Lajos.

SZEMÉLYEK:

Dragotin	Heltai Jenő.	Zórika	Wlassák V.
Boleszku	Huszár K.	Jolán	Sz. Rentál B.
Dimitriau	Va-s Jenő.	Körösházy	Dióssy Musi.
Józzsi cigány	Cseh Ferenc.	Julcsa	Benkőné.
Mózsai	Polgár S.	Foresku tiszt	Herold H.
Mosu	Kulcsár L.	Liabic bojár	Mazor F.

NYILTTER.

6611

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-utca 4. sz.

Mairovitz kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű figurális és dekoratív

szobrász munkákat

u. m.: portrékat természet és fénykép után, síremlékeket, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modera épílt, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, stb. anyagokból és azok javítását elvállalja a legelőször árért. 4407

Állami Vásár

és eladások

Ékszettárgyakban

száz és száz darabban. Arad, Kossuth-utca 4. sz. Mairovitz kőfaragó telepén.

Deutsch Izidor

órák és órszerekek

Welfer János-utca, Miaszta-palota

Zálogcédulák

arany és ezüsttárgyak, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételre vagy más tárgyakra átcsereztetésre TELEFON 434 TELEFON 438.

Szenzációs ajándékok!

Minden egyes megrendelőnk, aki fényképfelvételét nálunk eszközöl, teljesen ingyen egy diszes Biedermeier-szerű naptárt kap ajándékba saját arcképével.

Stojkovits és Békés

1845 fotoművészeti szalonja Arad, Szabadság-ter 16. szám. (Domány-palota.)

Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

MÉRLEGSZÁMLA 1910. ÉVI DECEMBER HÓ 31-ÉN

VAGYON

TEHER

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár			767476	68	Részvénytőke *)			3600000	-
Más pénzüzeteknél elhelyezett tőkék			528789	33	Tartalékalap **)	1156944	06		
Váltók			15477993	50	Leirási tartalékalap	51424	27		
Kölcsönök:					Díjas záloglevél tartalékalap	32466	-		
Záloglevél biztosítéki kölcsönök	5922009	13			Árfolyam különbozati tartalékalap	42103	45		
Jelzálog kölcsönök	261105	71			Ingatlan törlesztési tartalékalap	76442	-		
Kötvény kölcsönök	49612	79	6290673	95	Nyugdíjalap	100433	19	1459812	97
Közszégi kölcsönök	57946	32			Engedményezett községi kölcsön			57946	32
Folyószámlai kölcsönök			668793	81	Záloglevelek forgalomban:				
Előleg értékpapírokra			21408	-	5%-os d. n.	4717200	-		
Záloglevél biztosítéki alap:					5%-os díjas	902000	-	5619200	-
K. 460.000 n. é. magyar kor. jár. á 88			404800	-	Kisorsolt záloglevelek			32600	-
Záloglevél készlet:					Takarékpénztári betétek:				
K. 31.100 n. é. 5% d. n.					könyvecskékre	6521801	56		
saját int. zlglevél á 92.-	28612	-			folyószámlára	1371774	22	7893575	78
K. 2.000 n. é. 5% díjas					Szeszadóhitel számla			100000	-
saját int. zlglevél á 102.-	2040	-	30652	-	Visszleszámított váltók			5406245	24
Értékpapírok:					Idegen váltók és küldvények			786248	81
K. 120.000 n. é. 4% m. k. jár. á 88.-	105600	-			Ingatlan tartozás az Andrássy-tér 19. sz.				
K. 100.000 n. é. 4% Pesti hazai első tkptári kötvény á 90.-	90000	-			házon			223558	-
K. 95.000 n. é. 4 1/2% Pesti hazai első tkptári kötvény á 96.75	91912	50			Hátralékos záloglevél szelvények			26633	-
K. 197.500 n. é. 4 1/2% Hazai bank rt. kötvény á 96.50	190587	50			Hátralékos osztalék szelvények			1396	16
20 drb. Osztrák Magyar bank részvény á 1800.-	32000	-			Hátralékos betét kamatadó			16493	51
50 drb. Arad Csanádi vasuti törzsrészvény á 180.-	9000	-			Előre felvett kamatok	243141	80		
750 drb. Arad Csanádi vasuti II. sor. elsőbbs. részvény á 200.-	150000	-			Előre felvett házbérek	6000	-		
12 drb. Magy. pénzüzetek hitelbankja részvény á 900.-	10800	-			Átmeneti záloglevél kamat	23561	70	272703	50
100 db. Hungária pamutgyár részvény III. részl. bef. á 300.-	30000	-			Nyereség egyenleg:				
30 drb. Budapesti tkptri és orsz. zkölcsön rt. részv. á 400.-	12000	-			nyereség áthozat 1909. évről	43844	28		
10 drb. Westinghouse automobilyár részvény á 400.-	4000	-			1910. évi nyereség	331508	32	375352	60
25 drb. Sertés hizlaló rt. részvény	5000	-							
K. 20.000 n. é. 4% Pozsony városi kölcsön kötvény á 88.-	17600	-							
Különféle részvények és sorajegyek	6772	68	760272	68					
Andrássy-tér 19 sz. ház			500000	-					
Andrássy-tér 22. ház			379185	30					
Leltár:									
Leiras 10% ...	14096	68	12687	-					
Hátralékos kamatok			18114	40					
Hátralékos értékpapir kamatok			10919	14					
			25871765	79				25871765	79

Arad, 1911. január hó 1-én.

Flattland Bernát, s. k. vezérigazgató.

Stein Zsiga, s. k. cégvezető-titkár.

Ráskai Miksa, s. k. főkönyveszető.

Dr. Keresztes Gyula, s. k. igazgatósági elnök.

Domankos Lajos, s. k. igazgatósági alelnök.

Glück Károly, s. k. igazgató. Grosz József, s. k. igazgató. Dr. Mittler Izidor, s. k. igazgató. Nesnerá Bladár, s. k. igazgató. Réthy Viktor, s. k. igazgató.

Schill József, s. k. igazgató. Singer Izrael, s. k. igazgató. Szathmáry Mihály, s. k. igazgató. Vadsárhelyi Dezső, s. k. igazgató.

Jelen mérleg-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, azt helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtuk.

Aradon, 1911. évi január hó 11-én.

A felügyelő-bizottság:

Reinhart Gyula, s. k. t. b. elnök. Hoffmann Antal, s. k. t. b. tag. Kosztka Emil, s. k. t. b. tag. Martens Cásár, s. k. t. b. tag. Weil József, s. k. t. b. tag.

A felügyelő-bizottság jelentése:

Tisztelt Közgyűlés!

Az alapszabályok 58. §-a értelmében alulírott felügyelő-bizottság az intézet ügyvezetésének minden ágát többször vizsgálat tárgyává tette s különösen a pénztárkezelést, valamint a könyvvezetést a rendszeren tartott üléseken pontosan megvizsgálta. Nemkülönbön alaposan megvizsgálta az igazgatóság által eléje terjesztett évi zárszámadások és mérlegek minden egyes tételét.

Alulírott bizottsági tagok e vizsgálatok alapján jelentjük, hogy a takarékpénztári ügykezelést mindenkor a legnagyobb rendben és az alapszabályokkal egybehangzónak találtuk.

Indítványozzuk tehát az évi mérlegnek a tek. Közgyűlés által leendő elfogadását, hozzájárulunk egyszersmind az igazgatóságnak az évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatához, mely szerint a mérleg jövedelmi egyenlege 331,508 K. 32 f.

ez összegből az újonnan kibocsátott 7500 db. 160 K. n. é. részvény után 1910. december 31-ig járó 5% kamatra fordítandó 8,457 K. 88 f.

az alapszabályok 113. §-a értelmében a tartalékalap 1910. évi 5% kamataira fordítandó 43,708 K. 84 f.

az alapszabályok 137. §-a értelmében levonandó: 279,341 K. 60 f.

Reinhart Gyula, s. k. t. b. elnök Hoffmann Antal, s. k. t. b. tag. Kosztka Emil, s. k. t. b. tag. Martens Cásár, s. k. t. b. tag. Weil József, s. k. t. b. tag.

a) 10% a tartalékalapnak 27934 K. 16 f.
 b) 2% a nyugdíjalapnak 5586 " 83 "
 c) 10% az igazgatóság jutaléka 27934 " 16 "
 d) 2% a vezérigazgató jutaléka 5586 " 83 "
 e) 2% a tisztviselők jutaléka 5586 " 83 "
 a felügyelő-bizottságnak 4000 " - " 76,628 K. 81 f.

marad 202,712 K. 79 f.

az 1909. évi nyereség-áthozat 43,844 K. 28 f.

a közgyűlés rendelkezésére álló összeg 246,557 K. 07 f.

Indítványozzuk, hogy ebből a 160 K. n. é. részvények 23. számú 1910. évi szelvényeinek 13 koronával és 800 K. n. é. részvények ugyanilyen számú és évi szelvények 65 koronával 1911. évi január hó 23-tól kezdve intézetünk pénztáránál beváltására fordítsassék 195,000 K.

adassék közélokra 4,000 "

a nyugdíjalap rendkívüli dotációjára 5,000 " 204,000 K. - f.

a maradványt: 42,557 K. 07 f.

pedig kérjük az 1911. évi veszteség- és nyereség-számlára elővezettetni.

Végül pedig véleményezzük, hogy az igazgatóságnak a befeljezett 1910. évi működésére nézve a felmentvény megadassék és kérjük ezt a magunk részére is kimondani.

Aradon, 1911. január hó 11-én.

Reinhart Gyula, s. k. t. b. elnök Hoffmann Antal, s. k. t. b. tag. Kosztka Emil, s. k. t. b. tag. Martens Cásár, s. k. t. b. tag. Weil József, s. k. t. b. tag.

A kinek

butorozott híján

házasárra,
nevelőre,
háztartásra,
könyvelőre,
segédre,
kasszárura,
gazdatisztra,
kasszárura,
vénselelőre,
kasszárura,kasszárura,
gazdatisztra,
szakkönyvre,
szobaleányra,
házi- vagy
kasszárura
pénzeszedőre,
házmestert,
stb.-re
van szüksége.**Aki**

börbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,kasszát,
lovat,
halászatot,
telket.**Aki**

kiadni kíván

birtokot,
szőlőt,
birtokot,
gyümölcsöt,
szőlőt,házat,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy**Aki**biztosítást vétele vagy bérbevétele esél-
jéből keresi;**Aki**valamely állást betöltési kíván: legbizto-
sabban érve, ha az**ARADI KÖZLÖNY**

kis hirdetői

rovattát használja.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Segéd**kerestetik aradi fűszerüzlet ré-
szére, ki sok évi gyakorlattal és
tapasztalattal bír. Cim a kiadó-
hivatalban. 309**Keresek**egy külön bejárattal butorozott ut-
cai szobát, közel a Szabadság-
térhez. Ajánlatokat „Állandó lakó-
jeligére a kiadóhivatalba kérek. 305**Egy darab**Heim-féle valódi Meidinger-kályha
és egy darab másféle kályha,
mely egy nagyobb lakást is fűt-
het, elkötés végett azonnal el-
adó. Szívességből felvilágosítást
nyújt Rubinstein Mór szállító Arad,
Minorita-palota. Ugyanott meg-
tekinthető. 803**Privatbeamter**Reichsdeutscher sucht Mittagstisch
in gutem Hause geflg. Offerten
mit Preisangabe unter Chiffre M.
R. 99. a. d. Exp. des Blattes. 804**Kiadó:**egy, vagy két butorozott szoba
és egy 3 szobás uri lakás mellék-
helyiségekkel Luther-u. 1. 810**Elsőrendű**2 éves száraz bükkfát, 4 vágás-
ban elvágva, felaprózva, házhoz
küld pontos méréssel 2 korona
10 f. mm. ként Verhovay lakás-
közvetítő és adásvételi iroda Ber-
csényi Miklós-utca 1. Telefon
597. sz. 292**Keresek**üzletem részére 4 polgárit, esetleg
maturát végzett ügyes fiatallem-
bert, kit megfelelő fizetéssel két
évre gyakornokul alkalmaznék. Az
illető a szakmán kívül a könyve-
lést és levelezést is elsajátíthatja.
Kölcsönkönyvtáram részére pedig
keresek 4 polgárit végzett ügyes
kisasszonyt. Kerpel László könyvke-
reskedése. 4071**Szöszerszám**és nyereg, használt, de jókarban
levő, megvételre kerestetik. Cim
a kiadóban. 4628**Vegyeskereskedés vidéken**konkurencia nélkül, korlátlan ital,
jog és trafik, házzal eladó. Cim
a kiadóban. 294**Két szobás lakás**február 1-re kiadó. Fácán-utca 3a.
sz. Bővebbet Angyal-utca 25a. sz.
298**Nagymennyiségű****maculatura**

jutányos áron

eladó.

25447—1910. kh.

Hirdetmény.Az 1884. XVII. t. cz. 141. §-a
alján az aradi ipartestület kebelé-
ben működő békéltető bizottság
segéd tagjainak az ipartestület
hivatalos helyiségeiben megejtendő
megválasztására határnapul 1911.
évi január hó 22. napjának d. e.
10 óráját kitűzöm s arra az aradi
ipartestülethez tartozó iparosok
összes segédeit ezennel meghívom,
megjegyezvén, hogy amennyiben
a segédek a választás megejtésére
céljából kellő számban meg nem
jelennek, az iparhatósági biztos-
nak jogában áll a tagokat kine-
vezni.A gyűlésen 1911. évre terjedő
működési körrel 80 rendes és 15
póttag fog választatni,**Bittner Róbert s. k.,**

iparhatósági biztos.

27101—910.

Hirdetmény.Az országos gazdasági munkás
és cselédsegély pénztár igazgató-
ságának 25—910. sz. megkeresé-
sére közhírré tesszük, hogy az
1907. XIX. t. cz. 3. §-a a géptu-
lajdonosokat kártérítési felelősség
mellett kötelezi, hogy az összes
gazdasági gépeik mellett alkal-
mazott összes munkásokat, ide-
értve a gépészt is, pénztárunknál
baleset ellen biztosítsák. Ez a fe-
lelősség még abban az esetben is a
géptulajdonost terheli, ha akár va-
lamenyi gépmunkást, akár azoknak
csak egy részét is nem a géptu-
lajdonos, hanem a csépeltező gazda
állítja a géphez.2. A gépmunkásokat vagy ugy-
lehet biztosítani, hogy a rendkívüli
tagok sorába névszerint beiratják,
vagy úgy, hogy a munkások neveit
meg nem jelölik s átalányban
biztosítják azokat, a kik az illető
gépmunkát végzik.Az a gépmunkás, a ki a
rendkívüli tagok sorában van biz-
tosítva, akkor is segélyre jogosult,
ha a gépmunkát abban hagyja és
másutt éri baleset. De abban az
esetben azt az új munkást, a ki
őt a gépmunkában felváltja, újból
kell biztosítani, mert itt mindig a
személyt van biztosítva.3. Az a gépmunkás ellenben,
a ki általában van biztosítva, akkor,
ha nem a biztosított gépmunká-
nál éri baleset, segélyt nem kap,
de viszont azt az új munkást a ki
őt a gépmunkánál felváltja, nem
kell újból biztosítani, mert itt min-
dig a foglalkozás van biztosítva.A gépmunkások biztosítását nem
lehet úgy eszközölni, hogy azoknak
csak egy része, például csak a
kéveadókat biztosítsanak nevük
megjelölése nélkül, más része pedig
nevük megjelölésével a rendkívüli
tagok sorában, hanem vagy az
illető gép mellett dolgozó összes
munkásokat, ideértve a gépészt is,
együttvéve általában biztosítja,
vagy pedig mindannyiukat külön-
külön nevük megjelölésével a rend-
kívüli tagok sorába.4. Azok a géptulajdonosok, a
kik a gépmunkások kötelező biz-
tosítását azok neveinek megjelölése
nélkül óhajtják eszközölni, erre
vonatkozó és Dr. Angel István
városi I. aljegyző tb. főjegyző
mint hatósági megbizottnál ingyen
kapható nyomtatvány mintán nyi-
latkozataikat s egyidejűleg a meg-
felelő biztosítási díjat az országos
gazdasági munkás és cseléd segély-
pénztár igazgatóságához (Budapest)
lehetőleg mielőbb terjesszék fel,
mert a ki korábban eszközölni a
biztosítást, több díjat úgy sem fi-
zet, ellenben a mellett, hogy a
biztosításra vonatkozó jogát tovább
élvezi, kétségek nélkül előnyös reá
nézve, ha a gépmunka tényleges
megkezdése idején nem kell sietnie
a biztosítással, mert annak gondját
már idejekorán elvetette.5. Minden gazdasági géberen-
dezést (cséplőgép, szecskavágógép,
fűrészelő, darálógép stb.) külön-
külön rovatába a nyilatkozatok
kell bevezetni és külön-külön kell
a biztosítási díjak megfelelő tel-
jes összegét megfizetni, még az
esetben is, ha a különböző gaz-
dasági gépek mozgásba hozata-
lára ugyanazon mozgó erő szol-gál, mert nem az erőt szolgáltató
gép képezi a biztosítás tárgyát,
hanem a munkát végző gazdasági
gép. Egy gazdasági géberendezést
az illető (munkát végző) gép, a
mozgatásra szolgáló (az erőt szol-
galtató) mozgonnyal együtt képez.

Arad, 1910. december hó 31.

A városi tanács.

Használt**ó l o m**

megvételre kerestetik

GőzművelésNagyobb területek szántá-
sát kétféle rendszerű 20 név-
leges lörejtű új gőzekéjé-
vel, épüget mélyrigolozásokat
szőlő, spárga stb. telepítések
hez előhántós gőzrigol-
ekével igen kedvező feltételek
mellett elvállal **Ortutay**
Gyula bélamajori gazdasága
Mezőkovácsháza (Csanád-m.)-nVan szerencsém a nagyérd. kö-
zönség tudomására hozni, hogy**asztalos üzletemet**Kápolna-utca 3. szám alá
saját házamba áthelyeztem és min-
den tekintetben a modern követel-
ményeknek megfelelően berendez-
tem. Mint eddig, úgy ezután is fő-
törekvésem lesz izléses kivitel, szo-
lid munka és olcsó árak által a
nagyérd. közönség bizalmát kiér-
demelni. 8951Elvállalok modern lak- és boltberen-
dezéseket, portale és épületmunkát.**Kész butor eladás.**A nagyérd. közönség becses
pártfogását kérve, teljes tisztelettel**Molnár Antal,**
épület és műbutorasztalos.

25677/1910. kh.

Határozat.

Az 1884. XVII. t.-cz. 54 §-a alapján elrendelem és utasítom az összes sütőket és kenyérkereskedőket, hogy üzleteiken, s általában az eladási helyeken a kenyérne-

műek árát minőség és súly szerint megjelölve kifüggeszék.

Figyelmeztetem nevezetteket, hogy a ki ezen határozatomnak eleget nem tesz, az 1879. évi XL. t.-cz. 137 §-a alapján 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

A ki pedig a súly és ár szerin-

meghatározott kenyérneműt magasabb árban, vagy csekélyebb súlyban vagy pedig rosszabb minőségben árúsítja, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetében a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető.

Ellenőrzéssel jelentéstétel köte-

lezettségem mellett az összes kerületi biztosokat bizom meg.

Arad, 1910. évi december hó 30-án.

Sariot Demokos s. k.,
főkapitány.

Január 20-ikától sensációs fehér kirakatok.

Leltárunk befejezése folytán

többféle oly árucikkek lettek kiselejtezve, melyek kissé sérült vagy a kirakatban fakultak. Ezek a Forray-utcai kirakatban megtekinthetők, a volt értékük 1/4-ért elárusítjuk — **kiirt áruk.**

Ugyszintén a még fennmaradt kelme-, barchet- és szőnyegmaradékok olcsó eladása.

Rosenblüh H. és Társa

Szabadság-tér 19.

481

Január 20-ikától sensációs fehér kirakatok.

A farsangra ajánljuk

kitünően berendezett nyomdánkat

tisztelt olvasóink szives figyelmébe, hol

Névjegyek,

Báli meghívók,

Esküvészi meghívók,

Eljegyzési értesítők,

Üzleti nyomtatványok,

Művek,

Könyvek stb. stb. stb.

Gondos és pontos kiállításban, méltányos árban készíttetnek.

Szives megrendelést kér: **Aradi Nyomda R. T.**

Január 20-ikától sensációs fehér kirakatok.

Január 20-ikától sensációs fehér kirakatok.

FÖLDES KELEMEN

orvosi laboratórium Arad.

Végez:

Vizelet, köpet, bélsár, vér, gyomornedv vérvizsgálatokat.

Wassermann-féle Lues reakciót.

Malaria plasmodiumok kimutatását.

Vidal Ficker (Tiphus, Paratiphus) Punctios (umbalis, pleuralis abdominalis) folyadékok vegyi bakteriologikus és cytologikus vizsgálatait.

Toroklepedék, orrváladék, diphteria, szem és fül váladék bacterologicus vizsgálata. Spirocheta palida kimutatása Sperma vizsgálata (azoosperma.)

Kórszöveti vizsgálatok, stb.

A vérvizsgálatokhoz szükséges vérvételre használandó steril kémcsövek az orvos uraknak rendelkezésére állanak.

A vizsgálatok díjait a legméltányosabban állapítottam meg.

A vizsgálatokat **dr. Lukács Jenő** és **dr. Posgay István** orvos urak végzik. 361

Keresünk expediciónk részére egy kiegészítő nő vagy férfi munkaerőt. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Gyermekek és felnőttek által

egyaránt kedvelt friss és kellemes ízű **Hajós-féle**

Csukamájolaj

mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb. 421

Ara egy üvegnek 2 korona.

Fagydagaganatok

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete

Hajfestő

festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona.

Kitűnő amerikai gummi

a „NITER” 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben.

Vásároljon köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögés ellen kizárólag a jóízű

Kaiser-féle Mell karamella

(a három fenyővel)

cukorkát. — 5900 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosoktól és magánorvosoktól a biztos hatásról.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér. 639

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyay Mátyas, Breuer Pál és Vojtek Kálmán gyógyszertárban Arad, Zombory János gyógyszertára a Szentháromszóhoz Új-Szt. Anna, Adler gyógyszertárban, M. Pécskán, Ors Rezső, Pankóta, Toffert Károly gyógyszertára Elek, Krausz Elemér gyógyszertára Gyöngyös, — Zsigmondovics Géza Iria gyógyszertára Lippa, Vojtek és Weisz drogeriája Arad és Rekszin János gyógyszertára Ó-Pécska.

Stock-Cognac

— Medicinal —

szavatolt valódi bor párlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

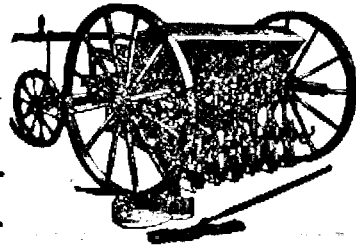
Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. : Kapható minden jobb üzletben.

Utazatóktól óvakodjunk

Mayfarth-féle „Agricola” vetőgépek

a legjobb!

mindenféle magvaknak.

Minta 1911.

Évek óta legjobban bevált. Erőteljes szolid szerkezet. Legegyszerűbb beállítás és irányítás.

Egyforma kivetés.

Alapított 1872. Mayfarth PH. és Tsa 1500 munkás. gépgyárak, vasöntödék és gőzhámorok 201

Bécs II/1 Taborstrasse 71.

Kimerítő képes árjegyzékek ingyen. Képviselek és vizsentelaruoltok keresztetnek.

Mentholin-crème

elismert leghatásosabb szer, csusz, köszvény és neuralgiából eredő fájdalmak ellen. Ara 2 korona.

Elnyálkásodás, rekedtség, köhögés ellen használja a kitűnő összetételű

== mell teát. ==

Egy doboz ára 50 fillér.

A szoba levegőjének felhűtésére legalkalmasabb

a fenyőillat.

Ara 1 korona 20 fillér.

Kitűnő zamatu tearumot készíthet házilag

a Rozsnyay-féle Rumessentiával.

— Egy liter készítéséhez elegendő adag ára 30 fillér. —

Kapható

Rozsnyay Mátyas

gyógyszertárban

411

Arad, Szabadság-tér.

Minden

előtízetők, hirdetőnk, avagy nyomtatvány
megrendelőnk

ingyen

kapja meg, ha írásban kéri, gyönyörű nagy
fali naptárunkat.

Tisztelettel
az „Aradi Közlöny“
kiadóhivatala.

Aradi Első Takarékpénztár.**Meghívás.**

Az Aradi Első Takarékpénztár
részvényeseinek vasárnap, 1911. évi január hó 22-én, d. e. 10
órákor az intézet üléstermében (Atzél Péter-utca 1. sz.) tartandó
70-ik rendes évi közgyűlésére

Tárgysorozat:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 27. §-a értelmében.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1910. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Négy igazgató-választmányi tag választása 1 évi időtartamra.
4. Netaláni indítványok. (Alapszabályok 23. §-a.

Az alapszabályok 16. §-ának értelmében szavazati joggal bíró t. c. részvényesek, valamint ezek alapszabályszerű képviselői felkéretnek, hogy részvényeiket vagy az ezekről szóló köz- vagy hitelintézeti letéti igazolványaikat, a képviselők pedig ezenkívül meghatalmazásaikat **1911. évi január hó 21-ig** az intézeti főpénztárnál nyereendő elismervény ellenében letétmennyezni sziveskedjenek.

Aradon, 1911. január hó 5-én.

Az igazgatóság.

Aradi Első Takarékpénztár.

VAGYON.

Mérleg-számla 1910. évről.

TEHBR.

	Összeg					Összeg			
	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár-készlet			1.291,276	17	Részvénytőke				3.400,000
Váltó-tárca			21.101,376	64	Tartalék-alap	2.000,000			
Jelzálog-kölcsönök			3.585,801	—	Külön tartalék-alap... ..	911,930	67		
Amortisationális jelzálog-kölcsönök			7.110,436	86	Értékpapir árfolyam különbözeti tar-				
Előlegek értékpapírokra			70,671	—	lék-alap	166,406	18		
Folyó számlai előlegek értékpapírok-					Házérték csökkenési tartalék-alap	100,000	—		
ra, bekebelezett kötvényekre és					Nyugdíj-alap	450,000	—	3.628,336	85
árukra			4.583,346	92	Betétek	17.076,543	95		
Más pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék			1.634,871	61	Betétek folyó- és check-számlán ...	2.345,667	52	19.422,211	47
Tulajdon ingatlanok:					Átruházott amortisationális jelzálog-				
Deák Ferenc-utcai 42. sz. ház	307,758	32			kölcsönök			2.946,698	85
Atzél Péter-utcai 1. sz. ház	240,000	—	547,758	32	Visszleszámított váltók			9.370,339	17
Tulajdon állam- (s értékpapírok*)			2.925,310	—	Hitelezők			3.604,116	20
Nyugdíjalap értékpapirjai:					Hátralékos tőke kamat-adó			31,409	96
200 drb. Aradi első takpénzt. részv.			423,160	—	Előre felvett kamatok			234,159	37
Leltár álladék	15,398	09			Nyereség egyenleg:				
leírás	1,898	09	13,500	—	Elővitel 1909. évről	40,000	—		
Hátralékos kamatok			7,389	69	1910. évi tiszta nyereség	617,626	34	657,626	34
			43 294,898	21				43.294,898	21

*) Ebből K. 2.476,110.— Állampapir, záloglevél és elsőbbs. kötv.

Aradon, 1910. évi december hó 31-én.

Ottenberg Tivadar, s. k.
vezérigazgató.

Eckhart Ede, s. k.
titkár és cégvezető.

Laczay Gyula, s. k.
főkönyvelő.

Andrényi, s. k.
igazgató.

Domány, s. k.
igazgató.

Hánn, s. k.
igazgató.

Parecz, s. k.
igazgató.

Schuster, s. k.
igazgató.

Tedeschi, s. k.
igazgató.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a leltárakkal összegegyeztetjük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtunk.

Aradon, 1911. évi január hó 7-én.

Braun Mór, s. k.
fel. biz. tag.

Dániel Kálmán, s. k.
fel. biz. elnök.

Maresch Gyula, s. k.
fel. biz. tag.

Az „Aradi Első Takarékpénztár“ 70-ik évi rendes közgyűléséhez intézett felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-ában és az intézeti alapszabályokban megállapított kötelességünknek megfelelőleg a lefolyt 1910-ik üzletévről vonatkozó jelentésünket van szerencsénk a következőkben betérjeszteni.

Az intézeti ügykezelést a lefolyt 1910. év folyamán rendszeresen ellenőriztük s az ezen irányban kifejtett működésünk alapján megállapíthatjuk, hogy az intézeti ügykezelés minden ágában példás rend és teljes pontosság uralkodik.

1910. évi december hó 31-én megkezdtük a vagyonnak leltári felvételét, mely behatóan és lelkiismeretesen teljesített eljárásunk folytán azon meggyőződést szereztük, hogy a mérleg-számlára felvezetett értékek megvannak és szabályszerűen kezeltetnek.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1910. évi mérle-

get, valamint a veszteség- és nyereség-számlát, a kifogástalanul vezetett és szabályszerűen lezárt könyvek, továbbá az általunk tételenként megvizsgált kimutatások, leltárak, zárszámadások és a kapcsolatos okmányok alapján helyesnek és mindenben a valónak megfelelőnek találtuk.

Ezek után a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak betérjesztett jelentésében a 657.626 korona 34 fillér tiszta nyereség hováfordítása iránti javaslatát.

Az előadottak alapján tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy a lefolyt 1910-ik üzletévről nézve úgy az igazgatóságnak, valamint az alólírt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1911. évi január hó 7-én.

A felügyelő-bizottság:

Braun Mór, s. k.
fel. biz. tag.

Dániel Kálmán, s. k.
fel. biz. elnök.

Maresch Gyula, s. k.
fel. biz. tag.